

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Юридичний факультет
Кафедра кримінального права та правосуддя

СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ

Методичні вказівки до самостійної роботи
для підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
денної та заочної форми навчання
за спеціальністю 081 «Право»
освітньо-професійної програми
«Кримінальна юстиція (Суд. Прокуратура. Адвокатура)»

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри
кримінального права та правосуддя
Протокол № 2 від 02.09. 2019 року

Чернігів ЧНТУ 2019

Судові та правоохоронні органи. Методичні вказівки до самостійної роботи здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право», освітньо-професійної програми «Кримінальна юстиція (Суд. Прокуратура. Адвокатура)» / Укл.: Головка М.Б., Берднік І.В. – Чернігів: ННІ права і соціальних технологій ЧНТУ, - 2019. – 68 с.

Укладачі: Головка Михайло Борисович, професор кафедри кримінального права та правосуддя ЧНТУ, к.ю.н., доцент; Берднік Інна Володимирівна, доцент кафедри теорії та історії держави і права, конституційного права, к.ю.н., доцент.

Відповідальний за випуск: Коломієць Наталія Володимирівна, завідувач кафедри кримінального права та правосуддя, доктор юридичних наук, доцент.

Рецензент: Марущак Олександр Анатолійович, кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії та історії держави і права, конституційного права юридичного факультету Навчально-наукового інституту права і соціальних технологій ЧНТУ.

ЗМІСТ

1 ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ»	4
1.1 Тематичний план навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи»	4
1.2 Розподіл обсягу годин з дисципліни за темами, формами вивчення та контролю	13
1.3 Структура навчальної дисципліни.....	14
2 ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	16
ТЕМА 1. Предмет, система та основні поняття навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи»	16
ТЕМА 2. Поняття, ознаки, функції та співвідношення судової влади з іншими гілками державної влади. Судова влада як одна з гілок державної влади.	18
Тема 3. Конституційні засади (принципи) здійснення правосуддя	20
ТЕМА 4. Судова система України (судоустрій)	22
ТЕМА 5. Загальні положення статусу суддів.....	25
ТЕМА 6. Вища кваліфікаційна комісія суддів України. Національна школа суддів... ..	27
ТЕМА 7. Органи суддівського самоврядування	29
ТЕМА 8. Організаційне забезпечення діяльності судів та органів суддівського самоврядування	31
ТЕМА 9. Місцеві суди в Україні.....	33
ТЕМА 10. Апеляційні суди в Україні.....	35
ТЕМА 11. Вищі спеціалізовані суди	37
ТЕМА 12. Верховний Суд України	39
ТЕМА 13. Конституційний Суд України.....	41
ТЕМА 14. Прокуратура України.....	43
ТЕМА 15. Міністерство внутрішніх справ.	46
ТЕМА 16. Правоохоронні органи спеціального призначення (Служба безпеки України, Національне антикорупційне бюро України, Служба зовнішньої розвідки, Державна прикордонна служба, Військова служба правопорядку у Збройних Силах України).....	49
ТЕМА 17. Органи досудового розслідування.	51
ТЕМА 18. Адвокатура України.....	54
ТЕМА 19. Державна фіскальна служба України	56
ТЕМА 20. Правоохоронна та правозахисна діяльність міжнародних організацій як установ захисту прав українських громадян.	58
3 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	62

1 ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ»

«Судові та правоохоронні органи» є однією із базових навчальних дисциплін, яка дає вихідні знання про систему судових та правоохоронних органів України та надає можливість здобувачам вищої освіти отримати необхідну інформацію щодо системи, структури, завдань та компетенції судових та правоохоронних органів України.

Метою викладання навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи» є формування у майбутніх юристів системи знань про правові основи діяльності судових і правоохоронних органів, вивчення основних принципів, організації, завдань, функцій, повноважень та основних напрямків діяльності державних органів, які здійснюють судову та правоохоронну діяльність, а також недержавних організацій, покликаних сприяти реалізації правоохоронної функції держави.

Завдання вивчення дисципліни спрямовані на формування у здобувачів вищої освіти професійних знань щодо поняття, характеристики і змісту судової та правоохоронної діяльності, кола органів, установ, що мають повноваження щодо здійснення цієї діяльності, характеристики статусу посадових осіб, яким надано право здійснення цієї діяльності, їхніх прав, обов'язків та гарантій.

1.1 Тематичний план навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи»

Змістовий модуль 1. Загальні положення навчальної дисципліни “Судові та правоохоронні органи України”

Тема 1. Предмет, система та основні поняття навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи».

Предмет дисципліни “Судові та правоохоронні органи України. Методи дисципліни “Судові та правоохоронні органи України. Система дисципліни “Судові та правоохоронні органи України. Основні поняття дисципліни “Судові та правоохоронні органи України. Поняття судових і правоохоронних органів. Система і структура правоохоронних органів. Правоохоронна діяльність. Основні напрямки правоохоронної діяльності. Головні риси правоохоронної діяльності. Поняття і види принципів правоохоронної діяльності. Законність як універсальний принцип правоохоронної діяльності. Поняття і зміст правопорядку. Законодавчі джерела дисципліни “Судові та

правоохоронні органи України. Класифікація джерел дисципліни “Судові та правоохоронні органи України.

Тема 2. Поняття, ознаки, функції та співвідношення судової влади з іншими гілками державної влади. Судова влада як одна з гілок державної влади.

Поняття і значення судової влади. Історія становлення судових органів в Україні. Співвідношення судової влади з іншими гілками державної влади. Взаємозв'язок судової влади і законодавчої влади. Взаємозв'язок судової влади і виконавчої влади. Поняття судової системи в Україні. Поняття та основні ознаки правосуддя. Засади судової влади та здійснення правосуддя. Форми здійснення правосуддя. Вимоги, що ставляться до судді судів загальної юрисдикції. Правовий статус судді. Гарантії недоторканності суддів. Порядок призначення і обрання суддів. Дисциплінарна відповідальність суддів. Суддівське самоврядування. Кваліфікаційний рівень судді. Організаційне забезпечення діяльності судів.

Змістовий модуль 2. Загальна характеристика судової системи України

Тема 3. Конституційні засади (принципи) здійснення правосуддя

Характеристика засад (принципів) судочинства, що закріплені в Конституції України, Законі України “Про судоустрій та статус суддів” та галузевих процесуальних законах:

Незалежність судів. Право на справедливий суд. Право на повноважний суд. Рівність перед законом і судом. Професійна правнича допомога при реалізації права на справедливий суд. Гласність і відкритість судового процесу. Мова судочинства і діловодства в судах. Обов'язковість судових рішень. Право на перегляд справи та оскарження судового рішення. Склад суду та його визначення.

Законність; здійснення правосуддя виключно судами; гарантування всім суб'єктам правовідносин права на судовий захист; рівність всіх учасників судового процесу перед законом і судом; забезпечення доведеності вини, публічності кримінального процесу; змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і доведеності перед судом їх переконливості, принцип диспозитивності; підтримання публічного обвинувачення в суді прокурором; забезпечення обвинуваченому права на захист; гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами; забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення суду, крім випадків, встановлених законом; обов'язковість рішень суду; всебічне, повне і об'єктивне дослідження обставин

справи; колегіальний і одноособовий розгляд справ у суді; безпосередність та усність судового процесу.

Тема 4. Судова система України (судоустрій).

Організаційні основи судоустрою. Система і завдання судів загальної юрисдикції. Правове регулювання діяльності органів судової влади. Судова ланка. Судова інстанція. Суди загальної юрисдикції. Спеціалізовані суди. Місцеві суди в Україні, їх склад і компетенція. Види, склад і повноваження апеляційних судів. Вищі спеціалізовані суди, їх види, склад і компетенція. Пленум Вищого спеціалізованого суду. Верховний суд України. Пленум Верховного Суду.

Змістовий модуль 3. Правовий статус суддів, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів.

Тема 5. Загальні положення статусу суддів

Незалежність судді Недоторканність та імунітет судді. Відповідальність за неповагу до суду чи судді. Статус судді. Незмінюваність судді. Вимоги щодо несумісності. Права та обов'язки судді. Присяга судді. Етика судді. Моніторинг способу життя судді. Повна перевірка декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Декларація родинних зв'язків судді.

Порядок зайняття посади судді. Вимоги до кандидатів на посаду судді. Порядок добору та призначення на посаду судді. Відбірковий іспит. Проведення спеціальної перевірки щодо кандидата на посаду судді. Декларація родинних зв'язків кандидата на посаду судді. Спеціальна підготовка кандидата на посаду судді. Кваліфікаційний іспит. Проведення конкурсу на зайняття вакантної посади судді. Призначення на посаду судді. Порядок призначення на посаду судді вищого спеціалізованого суду або Верховного Суду за спеціальною процедурою.

Тема 6. Вища кваліфікаційна комісія суддів України. Національна школа суддів.

Статус Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Повноваження Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Склад Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Порядок формування Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Звільнення члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з посади.

Припинення повноважень члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Організація роботи та засідання Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Права члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Відвід члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Служба інспекторів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Національна школа суддів України. Статус і структура Національної школи суддів України. Завдання Національної школи суддів України.

Змістовий модуль 4. Суддівське самоврядування в Україні

Тема 7. Органи суддівського самоврядування

Органи суддівського самоврядування. Організаційні форми суддівського самоврядування. Збори суддів. Порядок проведення зборів суддів. Рада суддів України. Забезпечення діяльності органів суддівського самоврядування. З'їзд суддів України як найвищий орган суддівського самоврядування. Порядок скликання з'їзду суддів України. Обрання делегатів на з'їзд суддів України. Порядок проведення з'їзду суддів України. Компетенція з'їзду суддів України.

Тема 8. Організаційне забезпечення діяльності судів та органів суддівського самоврядування

Особливості забезпечення функціонування судової влади. Засади та порядок фінансування судів. Державна судова адміністрація України: правовий статус, повноваження. Повноваження голови Державної судової адміністрації України. Територіальні органи Державної судової адміністрації України. Апарат суду, служби організаційного забезпечення роботи та охорони суду.

Змістовий модуль 5. Місцеві та апеляційні суди в Україні

Тема 9. Місцеві суди в Україні.

Статус та повноваження місцевих загальних та місцевих спеціалізованих судів України. Склад місцевого суду. Голова, заступник (заступники) голови та судді місцевого суду.

Організація роботи місцевого загального та місцевого спеціалізованого суду. Принципи розподілу обов'язків між судьями місцевого суду. Планування роботи в місцевому суді. Прийом відвідувачів, розгляд скарг і заяв. Апарат місцевого суду. Діловодство в місцевому судді.

Тема 10. Апеляційні суди в Україні.

Місце апеляційних загальних та апеляційних спеціалізованих судів у системі судових органів України. Система апеляційних загальних судів в Україні. Система апеляційних господарських судів в Україні. Система апеляційних адміністративних судів в Україні. Склад і структура апеляційних загальних та апеляційних спеціалізованих судів. Повноваження апеляційних судів в Україні.

Склад і повноваження судових палат апеляційного суду. Склад і повноваження президії апеляційного суду. Порядок обрання та повноваження голови, заступників голови та суддів апеляційного суду.

Організація роботи апеляційного загального та апеляційного спеціалізованого суду. Апарат апеляційного загального та апеляційного спеціалізованого суду.

Змістовий модуль 6. Вищі спеціалізовані суди. Верховний суд України. Конституційний суд України

Тема 11. Вищі спеціалізовані суди

Правовий статус Вищих спеціалізованих судів України. Склад і структура Вищого суду з питань інтелектуальної власності. Склад і структура Вищого антикорупційного суду.

Склад і повноваження судових палат вищих спеціалізованих судів України. Порядок обрання та повноваження голови, заступників голови та суддів вищих спеціалізованих судів.

Тема 12. Верховний суд України

Правовий статус та повноваження Верховного Суду України. Склад і структура Верховного Суду України. Порядок обрання та повноваження голови, заступників голови та суддів Верховного Суду України.

Склад і повноваження Пленуму Верховного Суду України.

Науково-консультативна рада та офіційний друкований орган Верховного Суду України.

Тема 13. Конституційний суд України.

Конституційний Суд України як орган конституційної юрисдикції. Завдання Конституційного Суду. Склад Конституційного Суду. Принципи діяльності Конституційного Суду. Порядок утворення та повноваження Конституційного Суду. Загальні засади організації та діяльності Конституційного Суду. Вимоги, що ставляться до судді Конституційного Суду. Повноваження судді Конституційного Суду. Порядок обрання Голови Конституційного Суду та його заступників. Повноваження Голови Конституційного Суду. Повноваження заступника Голови Конституційного Суду. Загальні засади конституційного провадження. Регламент Конституційного Суду. Конституційне подання. Конституційне звернення. Особливості конституційного провадження. Рішення Конституційного Суду.

Змістовий модуль 7. Правовий статус прокуратури України та Міністерства внутрішніх справ

Тема 14. Прокуратура України.

Поняття прокуратури та її роль в Україні. Основні принципи організації і діяльності прокуратури. Функції прокуратури. Система органів прокуратури.

Правове регулювання діяльності органів прокуратури. Структура та компетенція Генеральної прокуратури. Структура та компетенція регіональних прокуратур. Місцеві прокуратури та їх призначення. Правове становище прокурора. Порядок призначення прокурорів на посаду. Вимоги, які ставляться до кандидатів на посади прокурорів. Заходи та порядок заохочення працівників прокуратури. Дисциплінарна відповідальність працівників прокуратури.

Підтримання публічного обвинувачення як функція прокуратури. Нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство. Нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян.

Тема 15. Міністерство внутрішніх справ.

Система і структура органів внутрішніх справ України. Завдання підрозділів внутрішніх справ. Принципи діяльності підрозділів внутрішніх справ. Правові засади діяльності підрозділів внутрішніх справ. Поліція України, її види і функції. Структура центрального апарату МВС. Завдання Міністерства внутрішніх справ. Основні напрямки діяльності МВС. Структура і компетенція підрозділів національної поліції обласного рівня. Компетенція районного (міського) підрозділу національної поліції. Порядок проходження служби в національній поліції. Права та обов'язки працівників національної поліції. Порядок застосовуються фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї працівниками національної поліції. Правовий і соціальний захист працівників національної поліції та членів їх сімей.

Змістовий модуль 8. Правоохоронні органи спеціального призначення та органи досудового розслідування

Тема 16. Правоохоронні органи спеціального призначення (Служба безпеки України, Національне антикорупційне бюро України, Національне бюро розслідувань, Державна прикордонна служба, Військова служба правопорядку у Збройних Силах України).

Система і структура правоохоронних органів спеціального призначення. Завдання, принципи діяльності правоохоронних органів спеціального призначення. Правові засади діяльності правоохоронних органів спеціального призначення. Структура і компетенція підрозділів правоохоронних органів спеціального призначення. Порядок проходження служби у правоохоронних

органах спеціального призначення. Права та обов'язки працівників правоохоронних органів спеціального призначення.

Тема 17. Органи досудового розслідування.

Система і структура органів досудового розслідування. Слідчі підрозділи органів Національної поліції. Слідчі підрозділи органів безпеки. Слідчі підрозділи органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства. Слідчі підрозділи органів державного бюро розслідувань. Підрозділи детективів та підрозділ внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України. Слідчі підрозділи органів Державної кримінально-виконавчої служби України. Завдання, принципи діяльності органів досудового розслідування. Правові засади діяльності органів досудового розслідування.

Змістовий модуль 9. Адвокатура України та Державна фіскальна служба України.

Тема 18. Адвокатура України.

Поняття адвокатури в Україні. Основні завдання адвокатури. Принципи діяльності адвокатури. Організаційні форми діяльності адвокатури. Порядок утворення адвокатських об'єднань. Вимоги до осіб, які бажають займатися адвокатською діяльністю. Адвокатська діяльність та її види. Правове регулювання адвокатської діяльності. Гарантії адвокатської діяльності. Професійні права та обов'язки адвоката. Правила адвокатської етики. Поняття і зміст адвокатської таємниці. Правове становище помічника адвоката. Кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури. Вища кваліфікаційна комісія адвокатури. Соціальний захист працівників адвокатури. Дисциплінарна відповідальність адвоката. Спілка адвокатів України.

Тема 19. Державна фіскальна служба України.

Система і структура Державної фіскальної служби України. Завдання, принципи діяльності Державної фіскальної служби України. Правові засади діяльності Державної фіскальної служби України. Структура і компетенція підрозділів Державної фіскальної служби України. Порядок проходження служби у Державній фіскальній службі України. Права та обов'язки працівників Державної фіскальної служби України.

Змістовий модуль 10. Правоохоронна та правозахисна діяльність міжнародних організацій як установ захисту прав українських громадян.

Тема 20. Правоохоронна та правозахисна діяльність міжнародних організацій як установ захисту прав українських громадян.

Визначення понять «міжнародна правоохоронна діяльність» та «міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю», основні напрями. Визначення та суть поняття «міжнародні правоохоронні організації». Діяльність міжнародних правоохоронних організацій із співробітництва з правоохоронними органами. Правові основи організації та діяльності Європейської поліцейської організації (ЄВРОПОЛ), Європейського бюро по боротьбі із шахрайством (ОЛАФ). Органи міжнародного карного правосуддя (міжнародної карної юстиції), організація діяльності та особливості судочинства.

Тема 21. Інтерпол – міжнародна організація поліції

Правові основи організації та діяльності Міжнародної організації кримінальної поліції – ІНТЕРПОЛ. Підстави та порядок взаємодії правоохоронних органів України з Міжнародною організацією кримінальної поліції ІНТЕРПОЛ.

1.2 Розподіл обсягу годин з дисципліни за темами, формами вивчення та контролю

Загальний обсяг годин навчальної дисципліни для підготовки здобувачів вищої освіти денна/заочна форма навчання – 300/300 годин, з них 40/14 годин – лекції, 40/12 годин – семінарські заняття, 220/274 годин – самостійна робота.

1.3 Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем		Кількість годин для денної/заочної форми навчання									
		Всього		У тому числі							
				Лек.		Пр.		Лаб.		С.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Змістовий модуль 1. Загальні положення навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України»											
1	Предмет, система та основні поняття навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи».	15	15	2	2	2	-	-	-	11	13
2	Поняття, ознаки, функції та співвідношення судової влади з іншими гілками державної влади. Судова влада як одна з гілок державної влади.	15	15	2	-	2	2	-	-	11	13
Разом за змістовим модулем 1		30	30	4	2	4	2	0	0	22	26
Змістовий модуль 2. Загальна характеристика судової системи України											
3	Конституційні засади (принципи) здійснення правосуддя	15	16	2	-	2	-	-	-	11	14
4	Судова система України (судоустрій)	15	14	2	2	2	-	-	-	11	14
Разом за змістовим модулем 2		30	30	4	2	4	0	0	0	22	28
Змістовий модуль 3. Правовий статус суддів, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів.											
5	Загальні положення статусу суддів	15	16	2	2	2	-	-	-	11	14
6	Вища кваліфікаційна комісія суддів України. Національна школа суддів.	15	14	2	-	2	-	-	-	11	14
Разом за змістовим модулем 3		30	30	4	2	4	0	0	0	22	28
Змістовий модуль 4. Суддівське самоврядування в Україні											
7	Органи суддівського самоврядування	15	16	2	-	-	2	-	-	13	14
8	Організаційне забезпечення діяльності судів та органів суддівського самоврядування	15	14	-	-	2	-	-	-	13	14
Разом за змістовим модулем 4		30	30	2	0	2	2	0	0	26	28
Змістовий модуль 5. Місцеві та апеляційні суди в Україні											
9	Місцеві суди в Україні	15	15	2	2	2	-	-	-	11	13

10	Апеляційні суди в Україні	15	15	2	-	2	2	-	-	11	13
Разом за змістовим модулем 5		30	30	4	2	4	2	0	0	22	26
Змістовий модуль 6. Вищі спеціалізовані суди. Верховний суд України. Конституційний суд України											
11	Вищі спеціалізовані суди	10	10	2	2	2	-	-	-	6	8
12	Верховний суд України	10	11	2	-	2	2	-	-	6	9
13	Конституційний суд України	10	9	2	-	2	-	-	-	6	9
Разом за змістовим модулем 6		30	30	6	2	6	2	0	0	18	26
Змістовий модуль 7. Правовий статус прокуратури України та Міністерства внутрішніх справ											
14	Прокуратура України	15	14	2	-	2	-	-	-	11	14
15	Міністерство внутрішніх справ	15	16	2	2	2	-	-	-	11	14
Разом за змістовим модулем 7		30	30	4	2	4	0	0	0	22	28
Змістовий модуль 8. Правоохоронні органи спеціального призначення та органи досудового розслідування											
16	Правоохоронні органи спеціального призначення (Служба безпеки України, Національне антикорупційне бюро України, Національне бюро розслідувань, Державна прикордонна служба, Військова служба правопорядку у Збройних Силах України).	15	14	2	-	2	-	-	-	11	14
17	Органи досудового розслідування	15	16	2	-	2	2	-	-	11	14
Разом за змістовим модулем 8		30	30	4	0	4	2	0	0	22	28
Змістовий модуль 9. Адвокатура України та Державна фіскальна служба України.											
18	Адвокатура України	15	14	2	-	2	-	-	-	11	14
19	Державна фіскальна служба України.	15	16	2	2	2	-	-	-	11	14
Разом за змістовим модулем 9		30	30	4	0	4	0	0	0	22	28
Змістовий модуль 10. Правоохоронна та правозахисна діяльність міжнародних організацій як установ захисту прав українських громадян.											
20	Правоохоронна та правозахисна діяльність міжнародних організацій як установ захисту прав українських громадян.	15	16	2	-	2	2	-	-	11	14
21	Інтерпол – міжнародна організація поліції	15	15	2	-	2	-	-	-	11	14
Разом за змістовим модулем 10		30	30	4	0	4	2	0	0	22	28
Усього годин за дисципліну		300	300	40	14	40	12	0	0	220	274

2 ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль 1.

Загальні положення навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України»

ТЕМА 1. Предмет, система та основні поняття навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи»

Питання для самостійного опрацювання

1. Предмет, завдання і система навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи».
2. Методологія навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи».
3. Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи».
4. Правові джерела навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи».

План до самостійної роботи

- 1.Скласти термінологічний словник основних термінів та понять до теми.
- 2.Виконати тестові завдання.

1. Головною метою судово-правової реформи і формування незалежної судової системи є:

- а) гарантування незалежності судових органів від впливу законодавчої і виконавчої влади;
- б) перебудова судової системи, створення нового законодавства, вдосконалення форм судочинства.
- в) ліквідація непотрібних судів та звільнення суддів;
- г) створення системи законодавства про судоустрій та статус суддів.

2. На посаду судді судів загальної юрисдикції може бути рекомендований для призначення:

- а) громадянин України не молодший 30-ти років, стаж роботи в галузі права не менше 3-х років;
- б) громадянин України не молодший 25-ти років, стаж роботи в галузі права не менше 5-ти років;
- в) громадянин України не молодший 25-ти років, стаж роботи в галузі права не менше 3-х років;

г) громадянин України не молодший 30-ти років, стаж роботи в галузі права не менше 5-ти років.

3. Які суди здійснюють судочинство в Україні?

- а) Конституційний Суд України та суди загальної юрисдикції;
- б) загальні та спеціалізовані суди;
- в) загальні, спеціалізовані та третейські суди;
- г) суди загальної юрисдикції та мирові судді.

4. Де розміщується інформація щодо справ, які знаходяться у провадженні суду?

- а) в офіційних друкованих органах судів;
- б) на офіційному веб-сайті судової влади;
- в) в Єдиному державному реєстрі судових рішень; г) ніде, оскільки є службовою інформацією.

5. Голова місцевого суду:

- а) звільняє суддів за порушення присяги;
- б) здійснює організаційне керівництво діяльністю суду;
- в) видає на підставі акта про призначення судді на посаду, переведення судді, звільнення судді з посади, а також у зв'язку з припиненням повноважень судді відповідний наказ.

6. Місцеві суди здійснюють свою діяльність на підставі: а) Закону України про «Конституційний суд України»;

- б) Закону України «Про судоустрій та статус суддів»;
- в) Конституції України.

7. Місцевий загальний суд має повноваження щодо судового контролю:

- а) за додержанням конституційних прав і свобод особи при досудовому розслідуванні кримінальних справ;
- б) правил дорожнього руху;
- в) правил проживання в гуртожитку.

8. Судову систему України складають:

- а) суди загальної юрисдикції;
- б) Конституційні суди;
- в) суди загальної юрисдикції та Конституційний Суд України;

9. Місцевий суд є судом:

- а) касаційної інстанції;
- б) першої інстанції;

- в) апеляційної інстанції;
- г) наглядової інстанції.

10. За яким принципом створюються місцеві суди:

- а) територіальності, спеціалізації, інстанційності;
- б) підсудності;
- в) підслідності.

ТЕМА 2. Поняття, ознаки, функції та співвідношення судової влади з іншими гілками державної влади. Судова влада як одна з гілок державної влади.

Питання для самостійного опрацювання

1. Поняття, ознаки, завдання судової влади.
2. Правосуддя як самостійна галузь державної діяльності.
3. Особи, уповноважені на здійснення правосуддя.
4. Функції судової влади: поняття, види та характеристика.
5. Символи судової влади.
6. Розмежування термінів судочинства та правосуддя.

План до самостійної роботи

1. Скласти термінологічний словник основних термінів та понять до теми.
2. Виконати тестові завдання.

1. Судова влада реалізується шляхом здійснення правосуддя у формі

- а) цивільного та кримінального судочинства, адміністративного та господарського судочинства;
- б) податкового судочинства;
- в) нотаріального процесу.

2. Серед перелічених оберіть, будь-ласка, визначення судової влади, яке найбільш точно характеризує цю гілку державної влади:

- а) судова влада – це специфічна гілка єдиної державної влади, яка має власну виключну компетенцію щодо розгляду юридично значущих справ, що мають правові наслідки, і реалізується виключно конституційними органами (судами) в межах закону та спеціальних (судових) процедур;
- б) судова влада – це гілка державної влади, основним призначенням якої є вирішення правових конфліктів, які виникають у суспільстві;
- в) судова влада – це гілка державної влади, яка реалізується виключно судами.

3. До форм реалізації судової влади належать:

- а) судове провадження;

- б) конституційне та цивільне судочинство;
- в) конституційне, цивільне, господарське, адміністративне та кримінальне судочинство;
- г) цивільне і кримінальне судочинство.

4. Основною функцією судової влади є:

- а) розгляд правових конфліктів;
- б) розгляд скарги на дії посадових осіб;
- в) вирішення юридично значущих справ, що мають правові наслідки;
- г) офіційне засвідчення юридичних фактів.

5. Правосуддя – це....., що здійснюється судом на підставі закону, зміст якої становить розгляд і вирішення судових справ з метою забезпечення гарантованих Конституцією України та законами прав і свобод людини і громадянина, прав та законних інтересів юридичних осіб, інтересів суспільства та держави, а результатом якого є постановлення правосудного судового рішення, яке має загальнообов'язковий характер.

- а) особливий вид державної діяльності;
- б) цивільний процес;
- в) процесуальний стан;
- г) статут.

6. Головне призначення судової влади:

- а) вирішення віднесених законодавством до її компетенції правових конфліктів, які виникли у суспільстві;
- б) надання владних повноважень;
- в) розгляд заяв та скарг.

7. Самостійність судової влади означає:

- а) суди нікому не підзвітні і мають для здійснення судових функцій усі необхідні повноваження, якими наділені законом;
- б) вирок, рішення, постанова чи ухвала суду, які набрали законної сили є обов'язковими для адресатів, мають для них силу закону і є обов'язкові для виконання на території України;
- в) судові рішення не потребують попередньої згоди чи затвердження будь-якої посадової особи чи державного органу;
- г) діяльність органів досудового слідства, прокуратури не підміняє діяльність суду, а лише сприяє їй.

8. Характерною особливістю судової влади є:

- а) суворо регламентований законом процес, порядок її здійснення;
- б) суворо регламентований законом процес надання коштів;

в) балансування регламентаційних даних справ певної компетенції.

9. Відповідно до Конституції України передбачено такі форми участі народу у відправленні правосуддя в Україні:

- а) суд шевенів і суд присяжних;
- б) народні засідателі, присяжні і шевени;
- в) суд присяжних.

10. Підставами для ліквідації чи утворення судів є:

- а) зміна адміністративно-територіального устрою;
- б) видання постанови Кабінету Міністрів України;
- в) зміна форми правління.

Змістовий модуль 2. Загальна характеристика судової системи України

Тема 3. Конституційні засади (принципи) здійснення правосуддя

Питання для самостійного опрацювання

1. Принцип верховенства права.
2. Принцип законності.
3. Засади рівності учасників судового процесу перед законом та судом.
4. Засади забезпечення доведеності вини.
5. Принцип змагальності сторін та свободі у наданні суду своїх доказів та доведенні перед судом їх переконливості.
6. Принцип підтримання публічного обвинувачення в суді прокурором.
7. Принцип забезпечення обвинуваченому права на захист.
8. Засади гласності судового процесу та його повного фіксування технічними засобами.
9. Засади апеляційного та касаційного оскарження рішення суду.
10. Засади обов'язковості рішень суду.

План до самостійної роботи

1. Скласти термінологічний словник основних термінів та понять до теми.
2. Виконати тестові завдання.

1. Основними принципами судової влади в Україні є:

- а) норми найбільш загального, що визначають місце судової влади в системі єдиної державної влади, побудову її основних інститутів;

б) норми найбільш загального характеру, що визначають місце судової влади в системі єдиної державної влади, побудову її основних інститутів і процедуру розгляду справ судами;

в) норми найбільш загального характеру, що визначають роль суду в правовій державі.

2. До керівних принципів судочинства Конституція України відносить:

а) територіальність;

б) забезпечення обвинуваченому права на захист;

в) спеціалізація;

г) об'єктивність.

3. Із запропонованих оберіть принципи, які належать до організаційних принципів судової влади:

а) справедливість судової влади;

б) інстанційність;

в) верховенство права.

4. Принципи судової влади слід визначити як:

а) керівні засади розгляду судами справ;

б) норми найбільш загального характеру, що визначають місце судової влади в системі єдиної державної влади, побудову її основних інститутів і процедуру розгляду справ судами;

в) норми найбільш загального характеру, що визначають роль суду в правовій державі;

г) норми найбільш загального, що визначають місце судової влади в системі єдиної державної влади, побудову її основних інститутів.

5. Система принципів судової влади складається із:

а) інституціональних і функціональних принципів;

б) інституціональних, функціональних, організаційних і судоустрійних принципів;

в) інституціональних, функціональних і організаційних принципів

6. Позначте, що передбачає гласність як принцип правосуддя:

а) свободу висловлення думки;

б) право кожного знати про розгляд своєї справи, брати участь у її розгляді, знати про результати розгляду;

в) однастайність при ухваленні судових рішень;

г) участь народу у здійсненні правосуддя через присяжних.

7. Позначте, що передбачає принцип диспозитивності:

- а) суд вирішує лише ті питання, про вирішення яких його просять сторони;
- б) розгляд справи в усіх судах відбувається відкрито;
- в) суд не може виходити за межі вимог сторін у справі;
- г) сторони вільно розпоряджаються своїми правами щодо предмета спору.

8. Що з переліченого не відноситься до конституційних засад судочинства в Україні?

- а) законність;
- б) гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами;
- в) забезпечення доведеності вини;
- г) здійснення дисциплінарного провадження стосовно суддів Верховного Суду України і суддів вищих спеціалізованих судів та розгляд скарг на рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності суддів апеляційних та місцевих судів, а також прокурорів.

9. Відповідно до основних засад судочинства, встановлених Конституцією України, підтримання публічного обвинувачення в суді здійснює:

- а) прокурор;
- б) слідчий суддя;
- в) адвокат потерпілої сторони;
- г) громадський обвинувач.

10. Що з переліченого відноситься, згідно Конституції України, до основних засад судочинства в Україні?

- а) верховенство права;
- б) законність;
- в) можливість звернення до міжнародних судових установ;
- г) безкоштовність.

ТЕМА 4. Судова система України (судоустрій)

Питання для самостійного опрацювання

1. Поняття системи судів загальної юрисдикції.
2. Поняття судової ланки і судової інстанції, характеристика та розмежування цих термінів.
3. Спеціалізація судів та суддів загальної юрисдикції.
4. Засади забезпечення єдності системи судів загальної юрисдикції.

План до самостійної роботи

1. Скласти термінологічний словник основних термінів та понять до теми.

2. Виконати тестові завдання.

1. Процесуальне законодавство визначає такі судові інстанції:

а) I інстанція, де справа розглядається вперше, і в судовому засіданні суд постановляє судові рішення по суті;

б) Касаційна інстанція, де переглядаються рішення, ухвали, вироки судів I та апеляційної інстанцій, а також перегляд судових рішень, ухвал у зв'язку з нововиявленими та винятковими обставинами чи при неправильному застосуванні норм процесуального права, що істотно вплинули на правильність судового рішення;

в) прохідна інстанція;

г) I інстанція, апеляційна інстанція, касаційна інстанція.

2. Організація системи судів загальної юрисдикції характеризується такими основними ознаками:

а) побудовою судової системи за принципами територіальності, інстанційності та спеціалізації;

б) встановлення бюджету країни;

в) стабільності судової системи.

3. Систему судів України складають:

а) місцеві суди, апеляційні суди, Вищі спеціалізовані суди, Верховний Суд України; Конституційний суд України;

б) місцеві суди, апеляційні суди, Апеляційний суд України, Касаційний Суд України, вищі спеціалізовані суди, Верховний Суд України;

в) місцеві суди, військові суди, Апеляційний суд України, вищі спеціалізовані суди, Верховний Суд України.

4. Відповідно до Конституції України в системі судів загальної юрисдикції діють такі спеціалізовані суди окремих судових юрисдикцій:

а) господарські, адміністративні та військові;

б) господарські, адміністративні;

в) господарські, адміністративні та інші суди, визначені як спеціалізовані суди;

г) господарські, адміністративні, військові та інші суди, визначені як спеціалізовані суди.

5. Адміністративні суди складаються з:

а) місцевих, апеляційних адміністративних судів у округах;

б) Конституційного суду України;

в) Вищого адміністративного суду.

6. Господарські суди України складаються з:

- а) місцевих та апеляційних господарських судів
- б) апеляційних господарських судів у відповідних округах
- в) Вищого спеціалізованого суду з рогляду цивільних і кримінальних справ;
- г) Конституційного суду України.

7. Судова ситема функціонує на принципах:

- а) територіальності;
- б) підпорядкування Конституційному суду України;
- в) незалежності;
- г) самовиховання.

8. Система судів загальної юрисдикції відповідно до Конституції України будується за принципами:

- а) територіальності, інстанційності та спеціалізації;
- б) спеціалізації, оскарження та територіально-адміністративного устрою;
- в) територіальності, спеціалізації, виключності.

9. Юрисдикція судів України визначається так:

- а) до юрисдикції судів належать ті справи, як визначені процесуальним законодавством;
- б) юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі;
- в) юрисдикція судів визначається Законом України «Про судоустрій і статус суддів»;
- г) юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, визначені законом.

10. Суди загальної юрисдикції утворюються та ліквідується у такому порядку:

- а) Президентом України після консультації з Вищою радою правосуддя;
- б) Президентом України за поданням Міністра юстиції України, погодженого з Головою Верховного Суду України або головою відповідного вищого спеціалізованого суду;
- в) Верховною Радою України за поданням Міністра юстиції України, погодженого з Головою Верховного Суду України або головою відповідного вищого спеціалізованого суду.

Змістовий модуль 3. Правовий статус суддів, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів.

ТЕМА 5. Загальні положення статусу суддів

Питання для самостійного опрацювання

1. Незалежність та недоторканість судді: поняття, зміст, гарантії забезпечення. Вимоги щодо несумісності.
2. Кваліфікаційний рівень судді: сутність та значення. Кваліфікаційне оцінювання суддів.
3. Підготовка судді та його регулярне оцінювання.
4. Національна школа суддів України: статус, завдання, структура.
5. Вимоги законодавства з питань запобігання корупції щодо діяльності суддів.
6. Конфлікт інтересів в діяльності суддів та шляхи його врегулювання.

План до самостійної роботи

1. Скласти термінологічний словник основних термінів та понять до теми.
2. Виконати тестові завдання.

1. Знайдіть правильне твердження:

- а) незалежність судді є гарантією його недоторканності;
- б) недоторканність судді є гарантією його незалежності;
- в) лише незалежний суддя може бути недоторканим;
- г) недоторканий суддя не може бути незалежним.

2. Систему судів України складають:

- а) місцеві суди, апеляційні суди, Вищі спеціалізовані суди, Верховний Суд України; Конституційний суд України;
- б) місцеві суди, апеляційні суди, Апеляційний суд України, Касаційний Суд України, вищі спеціалізовані суди, Верховний Суд України;
- в) місцеві суди, військові суди, Апеляційний суд України, вищі спеціалізовані суди, Верховний Суд України.

3. Суддям забезпечується свобода неупередженого вирішення судових справ відповідно до їх внутрішнього переконання, що ґрунтується:

- а) на указах Президента України;
- б) на вимогах закону;
- в) на постановах Пленуму Верховного Суду України;
- г) на постановах Кабінету Міністрів України.

4. Присяжні підзвітні:

- а) голові суду;

- б) нікому не підзвітні.
- в) органам місцевого самоврядування;
- г) Вищій раді юстиції.

5. Суддям забороняється займатися:

- а) науковою діяльністю;
- б) профспілковою діяльністю;
- в) викладацькою діяльністю;
- г) творчою діяльністю.

6. Хто затверджує список присяжних?

- а) територіальне управління державної судової адміністрації;
- б) голова місцевого загального суду;
- в) місцева рада;
- г) регіональна прокуратура.

7. Присяжним може бути громадянин України, який досяг:

- а) 20-ти річного віку;
- б) 25-ти річного віку;
- в) 35-ти річного віку;
- г) 30-ти річного віку.

8. Громадянин М. був включений до списку присяжних. У заяві на ім'я голови суду він повідомив, що на час розгляду справи у суді йому виповниться 60 років і він не зможе належним чином виконувати свої обов'язки. Голова суду відмовив в задоволенні прохання, вказавши, що однією з підстав для звільнення за власним проханням є:

- а) вік 65 років;
- б) вік 70 років;
- в) вік 75 років;
- г) не має вікового обмеження, якщо особа визнана дієздатною.

9. Суддя зобов'язаний:

- а) своєчасно, справедливо та безсторонньо розглядати і вирішувати судові справи відповідно до закону з дотриманням засад і правил судочинства;
- б) займатися профспілковою діяльністю;
- в) користуватися правовою допомогою адвоката;
- г) розголошувати відомості, які становлять таємницю, що охороняється законом, у тому числі таємницю нарадчої кімнати і закритого судового засідання на вимогу сторони процесу.

10. Суддя не має права поєднувати свою діяльність із:

- а) підприємницькою або адвокатською діяльністю, будь-якою іншою оплачуваною роботою;
- б) викладацькою діяльністю;
- в) науковою, творчою діяльністю.

ТЕМА 6. Вища кваліфікаційна комісія суддів України. Національна школа суддів.

Питання для самостійного опрацювання

1. Кваліфікаційна комісія суддів України: статус, склад комісії та компетенція.
2. Повноваження Вищої ради правосуддя України.
3. Порядок зайняття з посади судді в суді загальної юрисдикції.
4. Вимоги щодо підвищення кваліфікаційного рівня судді.

План до самостійної роботи

1. Скласти термінологічний словник основних термінів та понять до теми.
2. Виконати тестові завдання.

1. Основні положення щодо соціального і правового захисту суддів закріплені:

- а) Кримінально-процесуальним кодексом України;
- б) Законом України „Про судоустрій і статус суддів”;
- в) Законом України „Про судоустрій України”;
- г) Конституцією України.

2. Державна судова адміністрація здійснює:

- а) нагляд за додержанням законів;
- б) організаційне забезпечення діяльності судів;
- в) накладає адміністративні стягнення;
- г) правосуддя.

3. Суди загальної юрисдикції утворюються і ліквідуються:

- а) Міністром юстиції України, що узгоджується з Головою Верховного Суду України чи головою вищого спеціалізованого суду;
- б) Президентом України за поданням Міністра юстиції України, що узгоджується з Головою Верховного Суду України чи головою вищого спеціалізованого суду.
- в) Міністерством юстиції України.

4. Начальник територіального управління Державної судової адміністрації призначається на посаду і звільняється:

- а) Президентом України;

- б) Головою Державної судової адміністрації;
- в) Головою Верховного Суду України;
- г) Головою Верховної Ради України.

5. Громадянин О. не склав кваліфікаційного іспиту для призначення його на посаду судді. Кваліфікаційна комісія повідомила, що він може бути допущений до складання іспиту повторно не раніше як через 2 роки, що суперечить законодавству, в якому зазначено, що особа може бути допущена до складання іспиту повторно не раніше як через:

- а) 6 місяців;
- б) 10 місяців;
- в) 1 рік;
- г) 1,5 року.

6. Ким звільняється суддя з посади у разі закінчення строку повноважень?

- а) Президентом України;
- б) Верховною Радою України;
- в) Вищою радою юстиції
- г) Вищою кваліфікаційною комісією суддів

7. Вища рада правосуддя є:

- а) колегіальним, постійно діючим органом суддівського врядування;
- б) тимчасово діючим між конференціями суддів.
- в) колегіальним, незалежним конституційним органом державної влади та суддівського врядування, який діє в Україні на постійній основі

8. Член Вищої ради правосуддя має право:

- а) вносити пропозиції щодо вдосконалення роботи Вищої ради юстиції, її секретаріату;
- б) розглядати касаційні скарги;
- в) ініціювати скликання засідання Вищої ради правосуддя;
- г) ініціювати скликання засідання Вищої ради правосуддя, засідання органу Вищої ради правосуддя, до складу якого він входить.

9. Строк повноважень кваліфікаційних комісій суддів становить:

- а) 1 рік;
- б) 3 роки;
- в) 5 років.

10. До складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів входять:

- а) 10 членів;

- б) 11 членів;
- в) 12 членів.

Змістовий модуль 4. Суддівське самоврядування в Україні

ТЕМА 7. Органи суддівського самоврядування

Питання для самостійного опрацювання

1. Організаційні форми суддівського самоврядування.
2. Поняття, компетенція та порядок діяльності зборів суддів.
3. Порядок скликання з'їзду суддів України. Обрання делегатів на з'їзд суддів України. Порядок проведення з'їзду суддів України.
4. Порядок формування, склад та компетенція Ради суддів України.

План до самостійної роботи

1. Скласти термінологічний словник основних термінів та понять до теми.
2. Виконати тестові завдання.

1. Найвищим органом суддівського самоврядування є:

- а) Конституційний Суд України;
- б) З'їзд суддів України;
- в) Вища рада юстиції;
- г) Пленум Верховного Суду України.

2. З'їзд суддів скликається:

- а) 1 раз на три роки;
- б) 1 раз на два роки;
- в) 1 раз на рік;
- г) 1 раз на місяць.

3. Однією з організаційних форм самоврядування є збори суддів:

- а) місцевого суду;
- б) апеляційного суду;
- в) Верховної ради України.

4. На з'їзді суддів України:

- а) заслуховується звіт Ради суддів України про виконання завдань органів суддівського самоврядування щодо забезпечення незалежності судів і суддів, стан фінансування та організаційного забезпечення діяльності судів;
- б) заслуховується інформація Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та голови Державної судової адміністрації України про їх діяльність, може висловлюватися недовіра голові Державної судової адміністрації України;

в) призначається та звільняється частина суддів Конституційного Суду України; призначаються члени Вищої Ради Правосуддя та приймається рішення про припинення їх повноважень;

г) висловлюється недовіра Президенту України.

5. Організаційними формами (органами) суддівського самоврядування є:

а) збори суддів місцевого суду, апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду, Верховного Суду України; конференції суддів загальних (крім військових) місцевих та апеляційних судів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя;

б) конференції суддів військових судів;

в) конференції суддів спеціалізованих судів.

6. Завданням органів суддівського самоврядування є:

а) забезпечення організаційної єдності функціонування органів судової влади; зміцнення незалежності суддів, захист від втручання в їх діяльність;

б) участь у визначенні потреб кадрового, фінансового, матеріально-технічного та іншого забезпечення судів та контроль за

додержанням встановлених нормативів зазначеного забезпечення;

в) заохочення суддів та працівників апарату судів;

г) призначення пенсій суддям.

7. До повноважень конференції суддів входить вирішення таких питань:

а) законопроектна робота;

б) обговорення і вирішення питання, що стосується фінансування та організаційного забезпечення діяльності відповідних суддів;

в) визначення кількісного складу ради суддів та обрання її членів;

г) обрання членів відповідної кваліфікаційної комісії суддів.

8. В системі судоустрою України діють такі кваліфікаційні комісії:

а) кваліфікаційна комісія адвокатури;

б) кваліфікаційні комісії суддів відповідних спеціалізованих судів; в) Вища кваліфікаційна комісія суддів України.

9. До завдань суддівського самоврядування належить вирішення питань щодо:

а) забезпечення організаційної єдності функціонування органів судової влади;

б) призначення суддів Конституційного Суду України;

в) призначення суддів Верховного суду України.

10. *У період між конференціями суддів функції суддівського самоврядування виконує.:*

- а) голова відповідного суду;
- б) відповідна рада суддів;
- в) судді відповідного суду.

ТЕМА 8. Організаційне забезпечення діяльності судів та органів суддівського самоврядування

План до самостійної роботи

1. Скласти термінологічний словник основних термінів та понять до теми.
2. Виконати тестові завдання.

1. Позначте, які дисциплінарні стягнення може бути застосовано до судді:

- а) догана;
- б) штраф;
- в) виправні роботи;
- г) пониження кваліфікаційного класу.

2. Рада суддів України притягла до дисциплінарної відповідальності суддю А. районного суду міста П. Суддя звернувся до Вищої ради правосуддя зі скаргою на рішення ради суддів України на підставі того, що:

- а) рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності судді здійснюють дисциплінарні палати Вищої ради правосуддя ;
- б) рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності виносить голова суду;
- в) рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності судді виносить Вища кваліфікаційна комісія суддів України ;
- г) дисциплінарне провадження щодо судді здійснює Верховний Суд України.

3. Не є підставою для звільнення судді з посади:

- а) власне бажання судді;
- б) припинення громадянства України;
- в) хвороба судді, що не перешкоджає подальшому виконанню обов'язків судді;
- г) порушення присяги.

4. Судді не можуть бути притягнутими до адміністративної відповідальності, що накладається в судовому порядку без згоди:

- а) голови вищого суду;

- б) органа, який призначив чи обрав суддю на посаду;
- в) Генерального прокурора України;
- г) Вищої ради правосуддя.

5. Кількість суддів у судах визначається:

- а) Президентом України за поданням Голови Державної судової адміністрації України, погодженим з головою Верховного Суду України або головою вищого спеціалізованого суду;
- б) Президентом України за поданням міністра юстиції України, погодженим з головою Верховного Суду України;
- в) Президентом України за поданням Голови Державної судової адміністрації України, погодженим з головою Верховного Суду України;
- г) Державна судова адміністрація України за погодженням з Вищою радою правосуддя з урахуванням судового навантаження та в межах видатків, визначених у Державному бюджеті України на утримання судів та оплату праці суддів.

6. Організація системи судів загальної юрисдикції характеризується такими основними ознаками:

- а) побудовою судової системи за принципами територіальності, інстанційності та спеціалізації;
- б) встановлення бюджету країни;
- в) стабільності судової системи.

7. Присяжним може бути громадянин України, який досяг:

- а) 20-ти річного віку;
- б) 25-ти річного віку;
- в) 35-ти річного віку;
- г) 30-ти річного віку.

8. Перелік органів дисциплінарного провадження щодо суддів міститься у статтях:

- а) Закону України „Про статус суддів”;
- б) Закону України „Про судоустрій і статус суддів”;
- в) Закону України „Про Вищу раду правосуддя”;
- г) Закону України „Про суддівське самоврядування”.

9. Суддів Конституційного Суду України на посаду призначають:

- а) Президент України, Верховна Рада України, з’їзд суддів України;
- б) Президент України, Верховна Рада України, конференція суддів України;
- в) Верховна Рада України, конференція суддів України, Вища рада правосуддя;

г) Президент України, конференція суддів України, Вища рада правосуддя.

10 *Громадянин України К., віком 30 років, який проживає в Україні останні 10 років, має вищу юридичну освіту і володіє державною мовою, звернувся до територіального управління Держаної судової адміністрації щодо рекомендації його для призначення професійним суддею, але йому було відмовлено. Підставою відмови стало те, що він:*

- а) проживає в Україні менше 15-ти років;
- б) працює в галузі права менше 3-х років;
- в) працює в галузі права менше 5-ти років.

Змістовий модуль 5. Місцеві та апеляційні суди в Україні

ТЕМА 9. Місцеві суди в Україні.

Питання для самостійного опрацювання

1. Склад місцевого суду: поняття, акцент на подвійності законодавчого визначення терміну «склад суду».
2. Повноваження голови та заступника голови місцевого суду.
3. Здійснення судочинства одноособово, колегією суддів, за участю народних засідателів та присяжних.
4. Проблемні питання розмежування компетенції між судами.
5. Визначення та розмежування термінів: юрисдикція, підвідомчість, компетенція, підсудність.

План до самостійної роботи

1. Скласти термінологічний словник основних термінів та понять до теми.
2. Виконати тестові завдання.

1. Вкажіть суди, які є місцевими:

- а) місцеві загальні суди областей;
- б) апеляційні суди;
- в) міжрайонні суди;
- г) районні, міські, районні у містах, міськрайонні суди.

2. Голова місцевого суду призначається:

- а) головою апеляційного суду;
- б) з числа суддів цього суду;
- в) головою Верховного Суду України;
- г) Вищою радою правосуддя.

3. У місцевому загальному суді за участю присяжних суд розглядає:

- а) деякі категорії цивільних справ;
- б) деякі категорії кримінальних справ;
- в) справи про адміністративні правопорушення;
- г) деякі категорії адміністративних справ.

4. Місцевими спеціалізованими судами є :

- а) третейські суди;
- б) господарські суди;
- в) адміністративні суди;
- г) Конституційний суд України.

5. Місцевим загальним судам підсудні:

- а) усі адміністративні справи з приводу рішень, дій або бездіяльності суб'єктів владних повноважень;
- б) кримінальні, цивільні, справи про адміністративні правопорушення;
- в) господарські справи, що виникають між суб'єктами господарювання.

6. Окружним адміністративним судам підсудні:

- а) усі адміністративні справи з приводу рішень, дій або бездіяльності суб'єктів владних повноважень;
- б) кримінальні, цивільні, справи про адміністративні правопорушення;
- в) господарські справи, що виникають між суб'єктами господарювання.

7. Місцевим господарським судам підсудні:

- а) усі адміністративні справи з приводу рішень, дій або бездіяльності суб'єктів владних повноважень;
- б) кримінальні, цивільні, справи про адміністративні правопорушення;
- в) господарські справи, що виникають між суб'єктами господарювання;
- г) про відновлення платоспроможності боржника, чи визнання його банкрутом.

8. Справи в місцевих судах можуть розглядатися:

- а) суддею одноособово;
- б) колегіально у складі 3 судей;
- в) колегіально у складі 5 судей.

9. До складу місцевого суду входять:

- а) судді;
- б) присяжні;
- в) секретар судового засідання;
- г) архіваріус;
- д) охоронець.

10. Місцеві суди утворює:

- а) Верховна рада України;
- б) Вища рада Правосуддя;
- в) Президент України.

ТЕМА 10. Апеляційні суди в Україні

Питання для самостійного опрацювання

1. Апеляційний суд, його місце в системі судів загальної юрисдикції.
2. Особливості повноважень судів апеляційних інстанцій різних юрисдикцій за наслідками розгляду апеляційних скарг.

План до самостійної роботи

1. Скласти термінологічний словник основних термінів та понять до теми.
2. Виконати тестові завдання.

1. Вкажіть, як вирішуються справи в суді апеляційної інстанції:

- а) суддею одноособово;
- б) колегією суддів;
- в) деякі справи – суддею одноособово, деякі – колегією суддів.

2. Вкажіть, які справи розглядають у першій інстанції апеляційні суди:

- а) усі кримінальні справи;
- б) деякі категорії кримінальних справ;
- в) деякі категорії адміністративних справ;
- г) деякі категорії господарських справ.

3. До повноважень апеляційних судів належить:

- а) розгляд справ в особливому порядку;
- б) надання методичної допомоги у застосуванні законодавства місцевим судам;
- в) перегляд справ за винятковими обставинами.

4. Засідання президії апеляційного суду проводяться:

- а) не рідше 1 разу на рік;
- б) не рідше 1 разу на місяць;
- в) не рідше 1 разу на 3 місяці.

5. Президія апеляційного суду виконує такі повноваження:

- а) розглядає питання притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності;
- б) розглядає матеріали узагальнення судової практики та аналізу судової статистики;
- в) розглядає справи в апеляційному порядку.

6. На зайняття посади судді в апеляційному суді може претендувати громадянин України, який:

- а) на день обрання на посаду судді досяг 30-ти років і має стаж роботи на посаді судді не менше 5-ти років;
- б) на день обрання на посаду судді досяг 25-ти років і має стаж роботи на посаді судді не менше 3-х років;
- в) на день обрання на посаду судді досяг 30-ти років і має стаж роботи на посаді судді не менше 3-х років; г) на день обрання на посаду судді досяг 35-ти років і має стаж роботи на посаді судді не менше 7-ми років.

7. Шляхом подання якого документа здійснюється апеляційне оскарження?

- а) апеляційна скарга;
- б) апеляція заява;
- в) клопотання про апеляційне оскарження.

8. Відповідно до КАСУ, що має бути зазначено в апеляційній скарзі у разі наведення в ній нових доказів, які не були надані суду першої інстанції?

- а) клопотання про долучення нових доказів до матеріалів справи.
- б) відомості про сплату судового збору за подання нових доказів;
- в) причина, з якої ці докази не були надані суду першої інстанції.

9. Протягом якого часу подається апеляційна скарга на ухвалу суду першої інстанції?

- а) протягом десяти днів з дня проголошення;
- б) протягом семи днів з дня проголошення;
- в) протягом п'яти днів з дня проголошення.

10. Які наслідки подання апеляційної скарги, яка не оформлена відповідно до вимог, встановлених процесуальним законодавством?

- а) суддя постановляє ухвалу про залишення апеляційної скарги без розгляду;
- б) суддя постановляє ухвалу про відмову у відкриті апеляційного провадження;
- в) суддя постановляє ухвалу про залишення апеляційної скарги без руху, у якій зазначаються недоліки апеляційної скарги, спосіб їх усунення і встановлюється строк, достатній для усунення недоліків;
- г) суддя постановляє ухвалу про відмову у задоволенні апеляційної скарги.

Змістовий модуль 6. Вищі спеціалізовані суди. Верховний суд України. Конституційний суд України

ТЕМА 11. Вищі спеціалізовані суди

Питання для самостійного опрацювання

1. Особливості діяльності Вищого антикорупційного суду України та його компетенція.
2. Правовий статус Вищого суду з питань інтелектуальної власності.

План до самостійної роботи

1. Скласти термінологічний словник основних термінів та понять до теми.
2. Виконати тестові завдання.

1. Позначте суди, які є судами касаційної інстанції:

- а) апеляційні суди;
- б) вищі спеціалізовані суди;
- в) Конституційний Суд України;
- г) Верховний Суд України.

2. Вкажіть, які з цих судів діють в Україні:

- а) Вищий господарський суд;
- б) Вищий цивільний суд;
- в) Вищий адміністративний суд;
- г) Вищий касаційний суд.

3. До повноважень вищого спеціалізованого суду належить:

- а) розгляд справ по першій інстанції у випадках, передбаченим процесуальним законодавством;
- б) розгляд у касаційному порядку справ, віднесених до юрисдикції цих судів процесуальним законодавством;
- в) надання методичної допомоги Верховному Суду України.

4. До складу вищих спеціалізованих судів можуть входити лише судді, які були обрані на посаду судді:

- а) безстроково;
- б) на 10 років;
- в) на 5 років.

5. З суддів вищого спеціалізованого суду Вищою радою юстиції на строк .....років призначаються голова суду та його заступники

- а) п'ять років;
- б) сім років;
- в) дев'ять років.

6. Якщо у вищому спеціалізованому суді кількість суддів перевищує сорок п'ять, може бути призначено не більше .....заступників голови суду.

- а) трьох;
- б) двох;
- в) семи.

7. Постанови пленуму приймаються відкритим голосуванням

- а) 50/50;
- б) більшістю голосів членів пленуму;
- в) 50+1;
- г) одноголосно.

8. Касаційна скарга до Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ може бути подана протягом _____ з дня набрання законної сили рішенням (ухвалою) апеляційного суду.

- а) двадцяти днів;
- б) десяти днів;
- в) одного місяця.

9. Цивільна справа може бути розглянута судом касаційної інстанції лише за умови:

- а) попереднього її розгляду в апеляційній інстанції;
- б) сплати необхідних коштів;
- в) попередньо відправленої та ухваленої заяви;
- г) подачі клопотання про перегляд справи.

10. Вищий господарський суд України розглядає господарські справи як суд касаційної інстанції за:

- а) касаційними скаргами;

- б) касаційно-апеляційними скаргами;
- в) апеляційними скаргами;
- г) позовними заявами.

ТЕМА 12. Верховний Суд України

Питання для самостійного опрацювання

1. Порядок дострокового звільнення з посади Голови Верховного Суду України.
2. Заступник Голови Верховного Суду України: порядок обрання та повноваження.
3. Пленум Верховного Суду України: склад, повноваження і порядок діяльності.
4. Науково-консультативна рада та офіційний друкований орган Верховного Суду України.

План до самостійної роботи

1. Скласти термінологічний словник основних термінів та понять до теми.
2. Виконати тестові завдання.

1. Верховний Суд України здійснює такі повноваження:

- а) переглядає справи у касаційному порядку у випадках, встановлених законом;
- б) переглядає справи по першій інстанції;
- в) звертається до Європейського Суду з прав людини у випадках виникнення у судів загальної юрисдикції при здійсненні ними правосуддя сумнівів щодо конституційності законів, інших правових актів.

2. У складі Верховного Суду України діють:

- а) Судові палати у цивільних, кримінальних і господарських справах;
- б) Судові палати у цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних справах;
- в) Судові колегії у цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних справах і Військова судова колегія.

3. Суддями Верховного Суду України можуть бути громадяни України, які :

- а) мають стаж роботи у галузі права не менше 10-ти років, у тому числі не менше 5-ти років на посаді судді;
- б) мають стаж роботи у галузі права не менше 15-ти років, у тому числі не менше 5-ти років на посаді судді;

в) мають стаж роботи у галузі права не менше 15-ти років, у тому числі не менше 10-ти років на посаді судді; г) мають стаж роботи у галузі права не менше 10-ти років, у тому числі не менше 3-х років на посаді судді.

4. Пленум Верховного Суду України здійснює такі повноваження:

а) утворює судові палати апеляційних судів, визначає їх кількісний склад, призначає голів судових палат та їх заступників;

б) дає роз'яснення судам загальної юрисдикції з питань застосування законодавства, у разі необхідності визнає нечинними відповідні роз'яснення вищих спеціалізованих судів;

в) розглядає питання організації діяльності Верховного Суду України.

5. На зайняття посади судді Верховного Суду України можуть бути рекомендовані громадяни України, які :

а) на момент обрання на посаду судді досягли віку 25-ти років, мають стаж роботи у галузі права не менше 3-х років;

б) на момент обрання на посаду судді досягли віку 35-ти років, мають стаж роботи у галузі права не менше 10-ти років;

в) на момент обрання на посаду судді досягли віку 35-ти років, мають стаж роботи у галузі права не менше 5-ти років;

г) на момент обрання на посаду судді досягли віку 30-ти років, мають стаж роботи у галузі права не менше 5-ти років.

6. Голова Верховного Суду України обирається:

а) Президією Верховного Суду України строком на 7 років;

б) Президією Верховного Суду України строком на 5 років;

в) Пленумом Верховного Суду України строком на 7 років;

г) Пленумом Верховного Суду України строком на 5 років.

7. Верховний Суд України:

а) здійснює правосуддя в порядку, встановленому процесуальним законом;

б) здійснює аналіз судової статистики, узагальнення судової практики;

в) здійснює контроль виконавчої влади;

г) здійснює контроль законодавчої влади.

8. До складу Верховного Суду України входять сорок вісім суддів, із числа яких обираються:

а) Голова Верховного Суду України;

б) заступники Голови Верховного Суду України;

в) керівник апарату суду;

г) судовий розпорядник.

9. Пленум Верховного Суду України приймає:

- а) постанови пленуму;
- б) рішення пленуму;
- в) ухвали пленуму.

10. Суддя Верховного Суду України:

- а) здійснює судочинство в порядку, встановленому процесуальним законом;
- б) бере участь у розгляді питань, що виносяться на засідання Пленуму Верховного Суду України;
- в) аналізує судову практику, бере участь у її узагальненні;
- г) займається викладацькою діяльністю.

ТЕМА 13. Конституційний Суд України

Питання для самостійного опрацювання

1. Основні принципи діяльності Конституційного Суду України.
2. Повноваження Голови та заступників Голови Конституційного Суду України.
3. Звільнення з посади судді Конституційного Суду України.
4. Гарантії діяльності суддів Конституційного Суду України.
5. Порядок конституційного провадження у справі.
6. Прийняття рішень і дача висновків Конституційним Судом України.
7. Обов'язковість рішень і висновків Конституційного Суду України.
8. Порядок виконання рішень і висновків Конституційного Суду України.

План до самостійної роботи

1. Скласти термінологічний словник основних термінів та понять до теми.
2. Виконати тестові завдання.

1. Діяльність Конституційного Суду України ґрунтується на принципах:

- а) доступності.
- б) верховенства права;
- в) одноособового розгляду справ; г) верховенства закону.

2. Президент України призначив на посаду суддів Конституційного Суду України 9 громадян України, які досягли 40 річного віку. Які положення законодавства були порушені?

а) Президент України може призначати лише 6 суддів Конституційного Суду України;

б) Президент України може призначити на посаду судді Конституційного Суду України громадянина, який досяг 35-ти річного віку;

в) Президент України може призначати суддів Конституційного Суду України лише за згодою Верховної Ради України ;

г) Президент України може призначати суддів Конституційного Суду України за поданням з'їзду суддів України.

3. Діяльність Конституційного Суду України ґрунтується на принципах:

а) презумпції невинуватості;

б) верховенства права;

в) одноособового розгляду справ;

г) доступності.

4. Конституційний Суд України приймає рішення та дає висновки у справах щодо:

а) офіційного тлумачення Конституції та законів іноземних країн;

б) конституційності законів та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим;

в) конституційності актів органів прокуратури;

г) офіційного тлумачення Конституції та законів України.

5. Займати посаду судді Конституційного Суду України має право громадянин України, який проживає на території України останні:

а) 15 років;

б) 25 років;

в) 20 років;

г) 10 років.

6. Суддею Конституційного Суду України може бути громадянин України, який на день призначення:

а) досяг віку 30-ти років і має стаж роботи за фахом не менше 5-ти років;

б) досяг віку 40 років і має стаж роботи за фахом не менше 15-ти років;

в) досяг віку 40 років і має стаж роботи за фахом не менше 10-ти років;

г) досяг віку 35-ти років і має стаж роботи за фахом не менше 10-ти років.

7. Конституційний Суд України дає висновок щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України таким вимогам:

а) чи передбачають зміни скасування прав людини;

б) чи передбачають зміни скасування норми про державну мову;

- в) чи передбачають зміни обмеження суверенітету;
- г) чи передбачають зміни введення воєнного стану.

8. Конституційний Суд України дає висновок щодо дотримання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про усунення Президента України з поста в порядку імпичменту:

- а) за зверненням Верховної Ради України;
- б) за клопотанням Генерального прокурора України;
- в) за поданням тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України;
- г) за поданням Верховного Суду України;
- д) за клопотанням тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України.

9. Що є підставою для визнання Конституційним Судом України законів та інших правових актів неконституційними:

- а) невідповідність їх змісту міжнародним договорам, що визначають стандарти у галузі прав людини;
- б) невідповідність їх змісту законам, прийнятим на референдумах;
- в) невідповідність їх змісту законам, прийнятим Верховною Радою України кваліфікованою більшістю голосів взаємна суперечність їх положень.

10. Які правові наслідки визнання Конституційним Судом України законів, інших правових актів або їх окремих положень неконституційними:

- а) вони втрачають чинність;
- б) вони зберігають чинність, проте не повинні застосовуватись органами державної влади, органами місцевого самоврядування та їх посадовими особами;
- в) Верховна Рада України має обов'язок скасувати вказані акти чи їх положення;
- б) вони зберігають чинність, проте правова позиція Конституційного Суду має враховуватись при прийнятті нових правових актів;
- в) вони повинні бути приведені у відповідність до Конституції органами, що їх видали.

Змістовий модуль 7. Правовий статус прокуратури України та Міністерства внутрішніх справ

ТЕМА 14. Прокуратура України.

Питання для самостійного опрацювання

1. Конституційні напрями діяльності прокуратури України. Функції прокуратури України.
2. Система органів прокуратури. Законодавство про прокуратуру і статус прокурорів. Кількісний склад та структура органів прокуратури
3. Генеральна прокуратура України в системі органів прокуратури. Загальна структура та повноваження.
4. Регіональні прокуратури в системі органів прокуратури. Загальна структура та повноваження.
5. Місцеві прокуратури в системі органів прокуратури. Загальна структура та повноваження.
6. Особливості організації і діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.

План до самостійної роботи

1. Скласти термінологічний словник основних термінів та понять до теми.
2. Виконати тестові завдання.

1. Чим відповідно до Закону України „Про прокуратуру” забезпечується єдність системи прокуратури України?

1. вирішенням питань внутрішньої діяльності прокуратури керівником самостійно та незалежно від інших ланок прокурорської системи;
2. можливістю запровадження спеціалізації прокурорів;
3. єдиним порядком організаційного забезпечення діяльності прокурорів;
4. можливістю делегування повноважень від одного органу прокуратури іншому.

2. Згідно положень Конституції України прокуратура здійснює:

- а) підтримання державного обвинувачення в суді;
- б) представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом;
- в) організація і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження;
- г) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах.

3. З якою метою відповідно до Закону України „Про прокуратуру” прокуратура здійснює міжнародне співробітництво?

- а) з метою реалізації своїх функцій;
- б) для виконання функцій Інтерполу на території України;
- в) для участі у міжнародній протидії організованій злочинності та корупції;

г) органи прокуратури міжнародне співробітництво не здійснюють

4. З якою періодичністю відповідно до Закону України „Про прокуратуру” органи прокуратури повинні інформувати суспільство про свою діяльність шляхом повідомлень у засобах масової інформації?

- а) не менш як раз на рік
- б) не менш як двічі на рік
- в) не менш як раз на три місяці
- г) без встановленої періодичності

5. На яких засадах відповідно до ст. 3 Закону України «Про прокуратуру» ґрунтується діяльність прокуратури?

- а) територіальності
- б) спеціалізації
- в) інстанційності
- г) централізації

6. До складу системи прокуратури України не входить:

- а) Офіс Генерального прокурора
- б) Спеціалізована антикорупційна прокуратура
- в) Головна військова прокуратура
- г) Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів

7. До повноважень керівника окружної прокуратури не належить:

- а) видання усних наказів адміністративного характеру
- б) організація діяльності місцевої прокуратури
- в) забезпечення виконання вимог щодо підвищення кваліфікації прокурорів
- г) призначення на адміністративні посади та звільнення з адміністративних посад прокурорів у встановлених випадках та порядку

8. Відповідно до Закону України «Про прокуратуру» до повноважень заступника керівника окружної прокуратури належить:

- а) видання письмових наказів адміністративного характеру відповідно до розподілу обов'язків.
- б) організація діяльності окружної прокуратури
- в) забезпечення виконання вимог щодо підвищення кваліфікації прокурорів
- г) контроль ведення та аналіз статистичних даних, організація вивчення та узагальнення практики застосування законодавства, інформаційно-аналітичне забезпечення прокурорів з метою підвищення якості здійснення ними своїх функцій

9. Повага до незалежності суддів відповідно до Закону України „Про прокуратуру” передбачає:

- а) необхідність сприяти суду у винесенні судових рішень, що ґрунтуються на законі
- б) заборона публічного висловлювання сумнівів щодо правосудності судових рішень поза межами процедури їх оскарження у порядку, передбаченому процесуальним законом
- в) забезпечення порядку в судовому засіданні
- г) забезпечення явки в судове засідання учасників відповідного провадження

10. Засада прозорості діяльності прокуратури відповідно до Закону України «Про прокуратуру» забезпечується:

- а) відкритим і конкурсним зайняттям посади прокурора
- б) вільним доступом до інформації довідкового характеру
- в) наданням на запити інформації, якщо законом не встановлено обмежень щодо її надання
- г) всі відповіді правильні.

ТЕМА 15. Міністерство внутрішніх справ.

Питання для самостійного опрацювання

1. Напрями правоохоронної діяльності органів внутрішніх справ України.
2. Система органів внутрішніх справ.
3. Повноваження Міністерства внутрішніх справ України.
4. Завдання, структура і повноваження поліції.
5. Підрозділи поліції: завдання та принципи діяльності.
6. Статус поліцейського. Основні обов'язки поліцейського.
7. Поліцейські заходи та їх види.
8. Вимоги до поліцейського заходу.

План до самостійної роботи

1. Скласти термінологічний словник основних термінів та понять до теми.
2. Виконати тестові завдання.

1. Міністерство внутрішніх справ забезпечує формування державної політики у сфері:

- а) протидії злочинності, підтримання публічної безпеки, порядку, надання поліцейських послуг;

б) захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні;

в) цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виконанню, міграції (імміграції та еміграції), протидії нелегальній міграції, реєстрації фізичних осіб, біженців;

г) все перераховане.

2. МВС забезпечує формування державної політики у сферах:

а) забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, а також надання поліцейських послуг;

б) захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні;

в) цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності;

г) міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів;

д) все перераховане.

3. Міністерство внутрішніх справ є органом державної влади:

а) законодавчої;

б) виконавчої;

в) судової;

г) жодної.

4. Міністерство внутрішніх справ - це центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується:

а) Кабінетом Міністрів України;

б) Верховною Радою України;

в) Президентом України;

г) Верховним Судом.

5. Система органів Міністерства внутрішніх справ – це сукупність державних спеціалізованих установ, які виконують:

а) делегування повноважень щодо захисту прав і законних інтересів громадян іншим органам держави;

б) правоохоронні та правозастосовні функції з підтримання правопорядку;

в) нагляд за зміцненням законності;

г) нагляд за веденням боротьби зі злочинністю.

6. До системи органів Міністерства внутрішніх справ входять:

- а) Національна поліція, Державна прикордонна служба, Національна гвардія, Державна Міграційна служба України;
- б) державна служба з рибоохорони;
- в) державна лісова охорона;
- г) органи фінансового контролю.

7. У своїй діяльності поліція України керується:

- а) Конституцією України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України,
- б) Законом України «Про національну поліцію» та іншими законами України, актами Кабінету Міністрів України, а також виданими відповідно до них актами Міністерства внутрішніх справ України;
- в) актами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України;
- г) все перераховане.

8. Нормативно-правовий акт, який окреслив завдання та функції Національної поліції України:

- а) Закон України «Про міліцію»;
- б) Закон України «Про національну поліцію»;
- в) Закон України «Про судоустрій і статус суддів»;
- г) Закон України «Про державний захист робітників суду і правоохоронних органів».

9. У складі Національної поліції України функціонують:

- а) кримінальна поліція;
- б) патрульна поліція;
- в) органи досудового розслідування;
- г) все перераховане.

10. Завданнями поліції в Україні є надання поліцейських послуг у сфері:

- а) забезпечення публічної безпеки і порядку, протидії злочинності;
- б) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;
- в) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.
- г) все перераховане.

ТЕМА 16. Правоохоронні органи спеціального призначення (Служба безпеки України, Національне антикорупційне бюро України, Служба зовнішньої розвідки, Державна прикордонна служба, Військова служба правопорядку у Збройних Силах України).

Питання для самостійного опрацювання

- 1.Завдання і правові підстави діяльності Служби безпеки України.
- 2.Система та організація діяльності Служби безпеки України.
- 3.Повноваження органів Служби безпеки України.
- 4.Вимоги до осіб, які приймаються на службу до органів Служби безпеки України.
- 5.Контроль за діяльністю органів Служби безпеки України.

План до самостійної роботи

1. Скласти термінологічний словник основних термінів та понять до теми.
2. Виконати тестові завдання.

1. Національне антикорупційне бюро України має статус:

- а) центрального органу виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції;
- б) центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику;
- в) державного правоохоронного органу спеціального призначення, який забезпечує державну безпеку України;
- г) державного правоохоронного органу, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності.

2 До структури управлінь Національного антикорупційного бюро можуть входити:

- а) підрозділи детективів, що здійснюють оперативно-розшукові та слідчі дії, інформаційно-аналітичні, оперативно-технічні підрозділи, підрозділи, що здійснюють виявлення майна, яке може бути предметом конфіскації або спеціальної конфіскації, підрозділи швидкого реагування, забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства та забезпечення безпеки працівників, представництва інтересів в іноземних юрисдикційних органах, експертні, фінансові, кадрові та інші підрозділи;
- б) підрозділи податкової міліції, що здійснюють контроль за застосуванням податкового законодавства;
- в) митні служби, які надають послуги у розмитненні товарів та конфіскують контрабандний товар;

г) немає жодної вірної відповіді.

3 Після проходження конкурсу на зайняття посади детектива НАБУ проходять обов'язкове:

- а) стажування в Національному бюро строком до одного року;
- б) стажування у Національній гвардії;
- в) набуття навичок для роботи детектива у відповідних підрозділах збройних сил США;
- г) навчання у Військовій службі правопорядку Збройних Сил України.

4 Національне антикорупційне бюро України з перелічених видів правопорушень протидіє:

- а) пов'язаним із корупцією справам;
- б) кримінальним корупційним правопорушенням;
- в) економічно-корупційним злочинам;
- г) корупційним адміністративним діям.

5 Згідно із Законом України «Про Національне антикорупційне бюро України» до основних принципів діяльності Національного антикорупційного бюро України належить:

- а) пріоритетність запобіжних заходів;
- б) максимальна економія та ефективність;
- в) єдиноначальність у поєднанні з колективним способом реалізації окремих повноважень;
- г) повага та дотримання прав і свобод людини і громадянина.

6 Суб'єктами правопорушень, яким протидіє Національне антикорупційне бюро є:

- а) службові та посадові особи органів державної влади та місцевого самоврядування;
- б) вищі посадові особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- в) службові особи іноземних держав та міжнародних організацій;
- г) посадові особи, уповноважені на виконання функцій держави.

7 Національне антикорупційне бюро України складається з таких управлінь відповідно до Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України»:

- а) центральне і територіальні;
- б) головне, центральне, територіальні та окружні;
- в) лише центральне управління;
- г) головне, обласні, районні, міські.

8 Структура, штатна чисельність та положення про управління Національного антикорупційного бюро України

затверджується:

- а) Кабінетом Міністрів України спільно із Директором Національного антикорупційного бюро України;
- б) Директором Національного антикорупційного бюро України за погодженням із Кабінетом Міністрів України;
- в) Директором Національного антикорупційного бюро України;
- г) Президентом України.

9 Директор Національного антикорупційного бюро України призначається:

- а) Президентом України;
- б) Верховною Радою України;
- в) Президентом України за згодою Верховної Ради України;
- г) Президентом України за погодженням із Кабінетом Міністрів України.

10 Особа, яка претендує на посаду Директора Національного антикорупційного бюро України повинна мати:

- а) вищу освіту та роботи в галузі права не менше 5 років;
- б) вищу юридичну освіту, стаж роботи в галузі права не менше 10 років;
- в) середню спеціальну освіту та галузевий стаж не менше 10 років;
- г) неповну вищу освіту, працювати в галузі права не менше 8 років .

ТЕМА 17. Органи досудового розслідування.

Питання для самостійного опрацювання

1. Досудове розслідування: поняття, форми.
2. Органи, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, їх завдання і компетенція.
3. Органи досудового розслідування, їх система, завдання і компетенція.
4. Статус слідчого. Вимоги, що пред'являються до кандидатів на посаду слідчого.
5. Керівник органу досудового розслідування, його повноваження.
6. Структура слідчого апарату правоохоронних органів України.

План до самостійної роботи

1. Скласти термінологічний словник основних термінів та понять до теми.
2. Виконати тестові завдання.

1. До складу яких правоохоронних органів входять слідчі підрозділи?

- а) до органів внутрішніх справ; органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства; органів, що здійснюють контроль за додержанням митного законодавства; до Служби безпеки України; до

Національного антикорупційного бюро; до органів державної кримінально-виконавчої служби.

б) до органів національної поліції; органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового та митного законодавства; до Служби безпеки України; до Національного антикорупційного бюро; до Державного бюро розслідувань.

в) до Служби безпеки України; до Національного антикорупційного бюро; до органів державної кримінально-виконавчої служби; до органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства;

г) до органів національної поліції; органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства; до Служби безпеки України; до Національного антикорупційного бюро; до Державного бюро розслідувань.

2. Слідчі органу досудового розслідування одноособово або слідчою групою здійснюють:

- а) попереднє розслідування;
- б) виявлення, запобігання і припинення кримінальних правопорушень;
- в) профілактичну діяльність, правове виховання населення;
- г) досудове розслідування;
- д) профілактичну роботу серед осіб, схильних до вчинення кримінальних правопорушень, попередню підготовку матеріалів до суду, адміністративну діяльність.

3. Оперативно-технічний підрозділ Національного антикорупційного бюро України здійснює негласні слідчі дії за письмовим дорученням:

- а) керівника оперативно-технічного підрозділу, наданого за власною ініціативою.
- б) керівника підрозділу внутрішнього контролю.
- в) детектива або прокурора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.
- г) слідчого судді або будь-кого з перелічених суб'єктів.

4. Проведення досудового розслідування у розумні строки згідно загальної засади кримінального провадження забезпечують:

- а) суб'єкт забезпечення розумності строків у КПК України не визначений;
- б) прокурор, слідчий суддя (в частині строків розгляду питань, віднесених до його компетенції);
- в) слідчий, керівник органу досудового розслідування;
- г) оперативні підрозділи.

5. Вкажіть орган, який не має права здійснювати досудове розслідування (дізнання і досудове слідство):

- а) слідчі підрозділи Національної поліції;

- б) тимчасова слідча комісія Верховної Ради України у випадках вчинення кримінального правопорушення народним депутатом України;
- в) слідчі підрозділи органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства;
- г) підрозділ детективів Національне антикорупційне бюро України.

6. Чи зобов'язаний керівник органу досудового розслідування виконувати доручення та вказівки прокурора?

- а) зобов'язаний, але за умови, що вони даються у письмовій формі;
- б) не зобов'язаний, оскільки не підпорядкований прокурору;
- в) зобов'язаний у будь-якому випадку;
- г) зобов'язаний, у будь-якому випадку, але має право оскаржити їх прокурору вищого рівня.

7. Чи мають право співробітники оперативних підрозділів – підрозділу детективів та підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою?

- а) не мають права у будь-якому випадку;
- б) не мають право, оскільки це прерогатива слідчих;
- в) не мають право, за виключенням надання згоди Директора Національного антикорупційного бюро України;
- г) мають право.

8. Прокурор, здійснюючи нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, не уповноважений:

- а) починати досудове розслідування за наявності підстав, передбачених КПК;
- б) мати повний доступ до матеріалів, документів та інших відомостей, що стосуються досудового розслідування;
- в) доручати органу досудового розслідування проведення досудового розслідування;
- г) визначати слідчого (слідчих), який здійснюватиме досудове розслідування, а у випадках здійснення досудового розслідування слідчою групою - визначати старшого слідчої групи, який керуватиме діями інших слідчих.

9. Чи зобов'язані органи державної влади, місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, службові особи, інші фізичні особи виконувати вимоги та процесуальні рішення слідчого?

- а) не зобов'язані, оскільки не підпорядковуються у своїй діяльності правоохоронним органам;

б) зобов'язані виконувати законні вимоги та процесуальні рішення слідчого;

в) зобов'язані лише у випадку, якщо вони є учасниками кримінального провадження.

г) не зобов'язані виконувати вимоги та процесуальні рішення слідчого.

10. Досудове розслідування у кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів виховного характеру здійснюється:

а) з обов'язковим створенням слідчої групи, до якої має входити спеціально уповноважений на здійснення досудових розслідувань щодо неповнолітніх слідчий;

б) слідчим, який спеціально уповноважений керівником органу досудового розслідування на здійснення досудових розслідувань щодо неповнолітніх;

в) слідчим відповідного органу досудового розслідування;

г) керівником органу досудового розслідування.

Змістовий модуль 9. Адвокатура України та Державна фіскальна служба України.

ТЕМА 18. Адвокатура України

Питання для самостійного опрацювання

1. Конституційний статус і завдання адвокатури України. Засади державної політики України в галузі прав людини.

2. Роль адвокатів у здійсненні правосуддя, захисті прав людини. Принципи та гарантії адвокатської діяльності.

3. Організаційні форми і засади діяльності адвокатури в Україні.

4. Види адвокатської діяльності.

5. Професійні права та обов'язки адвоката.

План до самостійної роботи

1. Скласти термінологічний словник основних термінів та понять до теми.

2. Виконати тестові завдання.

1. Адвокат іноземної держави може здійснювати адвокатську діяльність в Україні:

а) з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про адвокатуру і адвокатську діяльність»;

б) на підставі сертифікату про вивчення державної української мови;

в) після, пройденого стажування у раді адвокатів регіону;

г) з набуттям стажу роботи в галузі права не менше п'яти років.

2. Адвокат, який здійснює адвокатську діяльність індивідуально, є:

- а) самозайнятою особою;
- б) підприємцем;
- в) фізичною особою підприємцем;
- г) представником від місцевого самоврядування.

3. Найбільш повно зазначено перелік документів, що посвідчують повноваження адвоката щодо надання правової допомоги з конкретної справи:

- а) договір про надання правової допомоги, довіреність, ордер, подання;
- б) договір про надання правової допомоги, протест, санкція, положення про центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги;
- в) договір про надання правової допомоги, доручення центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги;
- г) договір про надання правової допомоги, довіреність, ордер, доручення центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги.

4. Адвокатське бюро є:

- а) юридичною особою, створеною одним адвокатом, і діє на підставі статуту.
- б) фізичною особою, створеною адвокатами, і діє на підставі статуту;
- в) громадським об'єднанням;
- г) об'єднанням адвокатів.

5. Адвокатське об'єднання є:

- а) юридичною особою, створеною шляхом об'єднання двох або більше адвокатів (учасників), і діє на підставі статуту;
- б) юридичною особою, створеною двома або більше адвокатів (учасників);
- в) юридичною особою, що діє на підставі статуту;
- г) колективом, що діє на підставі статуту.

6. Національна асоціація адвокатів України є:

- а) державною комерційною професійною організацією;
- б) недержавною некомерційною професійною організацією, яка об'єднує всіх адвокатів України та утворюється з метою забезпечення та реалізації завдань адвокатського самоврядування;
- в) забезпеченою організацією задля реалізації завдань адвокатури;
- г) адвокатським самоврядним органом.

7. Організаційними формами адвокатського самоврядування є:

- а) конференція адвокатів регіону, рада адвокатів регіону, Рада адвокатів України, з'їзд адвокатів України;

- б) Національна асоціація адвокатів України;
- в) адвокатське об'єднання;
- г) адвокатське бюро.

8. Гарантії адвокатської діяльності передбачені нормативно-правовими документами:

- а) Конституцією України;
- б) Конституцією України, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», іншими законодавчими актами України;
- в) Конституцією України, Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року;
- г) Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

9. Представник ради адвокатів регіону має бути присутнім:

- а) під час проведення обшуку, будь-якого володіння адвоката, приміщень, де він здійснює адвокатську діяльність, тимчасового доступу до речей адвоката;
- б) під час проведення обшуку чи огляду житла, іншого володіння адвоката, приміщень, де він здійснює адвокатську діяльність, тимчасового доступу до речей і документів адвоката;
- в) під час проведення слідчої дії чи застосування заходу забезпечення кримінального провадження;
- г) під час встановлення адвокатської таємниці.

10. Адвокату гарантується:

- а) заборона проведення огляду, розголошення, витребування чи вилучення документів, пов'язаних із здійсненням адвокатської діяльності;
- б) забезпечення безпеки під час участі в кримінальному судочинстві у порядку, встановленому законом;
- в) рівність прав з іншими учасниками провадження, дотримання засад публічності й свободи в наданні доказів та у доведенні їх переконливості;
- г) всі відповіді вірні.

ТЕМА 19. Державна фіскальна служба України

Питання для самостійного опрацювання

1. Створення та основні етапи становлення ДФС України.
2. Правовий статус Державної податкової служби та Державної митної служби України.
3. Основні завдання і функції Державної податкової служби України.
4. Основні завдання і функції Державної митної служби України.

План до самостійної роботи

1. Скласти термінологічний словник основних термінів та понять до тем.

2. Виконати тестові завдання.

1. До законодавства у сфері запобігання корупції НЕ належить:

- а) Конституція України;
- б) міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;
- в) Закон України «Про запобігання корупції»;
- г) методичні рекомендації, затверджені Національним агентством з питань запобігання корупції.

2. Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» у разі вчинення від імені та в інтересах юридичної особи її уповноваженою особою злочину самостійно або у співчасті до юридичної особи застосовуються:

- а) заходи кримінально-правового характеру;
- б) покарання;
- в) спеціальна конфіскація;
- г) примусові заходи правового характеру.

3. У разі виявлення ознак адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, уповноважені особи Національного агентства з питань запобігання корупції складають:

- а) подання;
- б) припис;
- в) протокол;
- г) висновок.

4. Хто несе персональну відповідальність за забезпечення реалізації державної програми з виконання Антикорупційної стратегії?

- а) Національне агентство з питань запобігання корупції;
- б) Міністерство юстиції України;
- в) Кабінет Міністрів України;
- г) керівники державних органів.

5. Антикорупційна програма якого органу приймається шляхом її затвердження керівником?

- а) Центральної виборчої комісії;
- б) Вищої ради правосуддя;
- в) Національного банку України;
- г) Генеральної прокуратури України.

6. Національне агентство з питань запобігання корупції є:

- а) органом охорони правопорядку ;
- б) центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом;

- в) державним правоохоронним органом;
- г) центральним органом виконавчої влади спеціального призначення.

7. Яким органом утворюється Державна митна служба України?

- а) Президентом України;
- б) Верховною Радою України;
- в) Кабінетом Міністрів України;
- г) Національним антикорупційним бюро України.

8. Яким органом утворюється Державна податкова служба України?

- а) Президентом України;
- б) Верховною Радою України;
- в) Кабінетом Міністрів України;
- г) Державною фіскальною службою України.

9. Державній податковій службі України як центральному органу виконавчої влади у сфері оподаткування в Україні одержувати від фізичних, юридичних осіб безоплатно грошові кошти або інше майно, нематеріальні активи, майнові переваги, пільги чи послуги:

- а) дозволяється;
- б) виключається;
- в) забороняється;
- г) допускається.

10. Який вид відповідальності передбачено за невиконання законних вимог (приписів) Національного агентства з питань запобігання корупції?

- а) дисциплінарна;
- б) цивільна;
- в) кримінальна;
- г) адміністративна.

Змістовий модуль 10. Правоохоронна та правозахисна діяльність міжнародних організацій як установ захисту прав українських громадян.

ТЕМА 20. Правоохоронна та правозахисна діяльність міжнародних організацій як установ захисту прав українських громадян.

Питання для самостійного опрацювання

1. Правовий статус Європейської суду з прав людини. Обов'язковість та виконання рішень Європейської суду з прав людини.
2. Компетенція Міжнародного суду ООН.
3. Підсудність справ Міжнародному кримінальному суду.
4. Повноваження міжнародних комерційних арбітражів, підсудність справ.

ТЕМА 21. Інтерпол – міжнародна організація поліції

Питання для самостійного опрацювання

1. Розвиток Інтерполу, його структура та основні завдання.
2. Українське Національне Центральне Бюро Інтерполу.
3. Порядок здійснення міжнародного розшуку осіб за запитами правоохоронних органів України та на її території за запитами правоохоронних органів держав-членів Інтерполу.
4. Видача (екстрадиція) особи, яка розшукується правоохоронними органами України та затримана на території держав, які не є членами СНД
5. Особливості взаємодії під час розкриття і розслідування окремих видів злочинів.

План до самостійної роботи

1. Скласти термінологічний словник основних термінів та понять до тем.
2. Виконати тестові завдання.

1. Юрисдикція Міжнародного кримінального суду поширюється на:

- а) міжнародні злочини та злочини міжнародного характеру;
- б) міжнародні злочини;
- в) злочини міжнародного характеру;
- г) злочини, вчинені організованими злочинними угрупованнями.

2. До постійно діючих міжнародних судових установ належать:

- а) Постійна Палата Третейського Суду;
- б) Міжнародний Суд ООН;
- в) Міжнародна комісія Ради Європи.

3. Рішення Міжнародного Суду ООН:

- а) є рекомендаційними, але не обов'язковими;
- б) є обов'язковими лише для сторін спору і тільки щодо конкретної справи;
- в) є обов'язковими для всіх держав-членів ООН.

4. Позивачами в Суді ЄС можуть виступати:

- а) лише держави-члени ЄС;
- б) органи Європейського Союзу, держави-члени ЄС, фізичні і юридичні особи та національні судові органи;
- в) держави-члени ЄС, органи Європейського Союзу, а також національні судові органи держав-членів ЄС.

5. До судової системи Європейського Союзу входять:

- а) Суд ЄС, Загальний суд, Трибунал з питань цивільної служби;
- б) Суд ЄС, суд першої інстанції, Трибунал з питань цивільної служби;
- в) Суд ЄС, Загальний суд;
- г) Суд ЄС, Загальний суд, Трибунал з питань цивільної служби, Європейський суд з прав людини.

6. До якої судової установи Європейського Союзу подаються позови від фізичних та юридичних осіб? :

- а) до Суду ЄС;
- б) до Загального суду;
- в) до Європейського суду з прав людини;
- г) фізичні та юридичні особи не можуть подавати позови до судових установ Європейського Союзу.

7. Подати позов до Суду ЄС проти держави – члена ЄС, яка порушує свої зобов'язання, має право:

- а) будь-який інститут ЄС (окрім Суду ЄС);
- б) Комісія та держави – члени ЄС;
- в) держави-члени та будь-які інститути ЄС (окрім Суду ЄС);
- г) фізичні або юридичні особи держав – членів ЄС.

8. Хто може подати позов до судових установ ЄС проти інститутів ЄС?:

- а) будь-який з інститутів ЄС (окрім Суду ЄС);
- б) Комісія та держави – члени ЄС;
- в) держави-члени, інститути ЄС (окрім Суду ЄС) та фізичні або юридичні особи;
- г) держави-члени та фізичні або юридичні особи.

9. До якої судової установи Європейського Союзу подаються позови проти держав-членів, які порушили свої зобов'язання, накладені правом ЄС?:

- а) до Суду ЄС;
- б) до Загального суду;
- в) як до Суду ЄС, так і до Загального суду;
- г) до Європейського суду з прав людини.

10. Преюдиціальні рішення Суду ЄС – це:

- а) рішення проти держави-члена, яка порушила свої зобов'язання, накладені правом Європейського Союзу;
- б) рішення щодо відповідності міжнародних угод, які укладаються Європейським Союзом, праву Європейського Союзу;

- в) рішення стосовно тлумачення Договору про Європейський Союз, дійсності і тлумачення рішень інститутів Європейського Союзу;
- г) рішення Суду ЄС у цивільних та кримінальних справах.

3 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України 1996 року із змінами і доповненнями, внесеними законами України від 08.12.2004р., від 01.02.2011р, від 19.09.2013р. Режим доступу:<http://portal.rada.gov.ua/news/Novyny/Povidomlennya/87945.html>.

2. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року // Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи. – К., 1992. – С.18-24.

3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 року // Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи. – К., 1992. – С. 36-62.

4. Європейська конвенція з прав людини (Конвенція про захист прав і основних свобод людини від 4 листопада 1950 року) // Права людини і професійні стандарти для юристів в документах міжнародних організацій. – Амстердам – Київ, 1996. – С. 12-17.

5. Концепція реформування кримінальної юстиції України: Затв. Указом Президента України від 8 квітня 2008 р. № 311/2008 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 27. – Ст. 838.

6. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 року // Урядовий кур'єр. – 05.09.2012. – № 159.

7. Про затвердження стандартів якості надання безоплатної вторинної правової допомоги у кримінальному процесі: Наказ Міністерства юстиції України № 337/25114 від 26 лютого 2014р.

8. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02 червня 2011 року // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 51. – Ст. 577.

9. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21 грудня 2016 р. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>

10. Про військову службу правопорядку у Збройних Силах України: Закон України від 7 березня 2002 року // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – №32. – Ст. 225.

11. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань удосконалення діяльності прокуратури: Закон України від 18 вересня 2012 року // Урядовий кур'єр № 184 від 10.10.2012.

12. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 грудня 1993 року // Голос України. – 1994. – 2 березня.

13. Про державну таємницю: Закон України від 21 січня 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 16. – Ст. 93.

14. Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України: Наказ МВС України № 403 від 18 вересня 1991 р. – К., 1991.

15. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23 грудня 1993 р. // *Голос України*. – 1994. – 2 березня.

16. Про заходи щодо виконання Постанови Кабінету Міністрів України від 25.03.1993 № 220 “Про національне центральне бюро Інтерполу”: Наказ МВС України від 7 квітня 1993 року № 194.

17. Про звернення громадян: Закон України від 02 жовтня 1996 р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 1996. № 47. – Ст. 256.

18. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 р. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2136-19>

19. Про концепцію судово-правової реформи в Україні: Постанова Верховної Ради України від 28 квітня 1992 р. // *Голос України*. – 1992. – 12 серпня.

20. Про координаційний комітет з питань боротьби зі злочинністю: Указ Президента України від 18 червня 1993р. // *Голос України*. – 1993. – 22 червня.

21. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 року // *Відомості Верховної Ради України*. – 2015. – № 40-41. – Ст. 379.

22. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 1992. – № 22. – Ст.303.

23. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України від 24 січня 1995 р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 1995. – № 6. – Ст. 35.

24. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30 червня 1993 року // *Голос України*. – 1993. – 6 серпня.

25. Про попереднє ув'язнення: Закон України від 30 червня 1993 р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 1993. – № 35. □ Ст. 360.

26. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 2015. – №2-3. – Ст. 12.

27. Про внесення змін до Закону України «Про прокуратуру» щодо утворення військових прокуратур: Закон України від 14 серпня 2014 р. // *Голос України*. – 23.08.2014. – №161.

28. Про Раду національної безпеки: Закон України від 5 березня 1998 р. // *Офіційний вісник України*. – 1998. – № 13. – С. 18.

29. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 1992. – № 27. – Ст. 382.

30. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 1994. – № 28. – Ст. 232.

31. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 р. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1402-19>

32. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. із змінами на 22.08.2014 р. № 4651-VI // *Голос України* від 19.05.2012 р. № 90-91.

33. Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні. Затв. Указом Президента України від 10 червня 1993 р. // *Голос України*. – 1993. – 26 червня.

34. Порядок оплати послуг адвокатів, які надають вторинну правову допомогу особам, затриманим в адміністративному або кримінально-процесуальному порядку, а також у кримінальних справах, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2012р. № 305.

35. Положення про класні чини працівників прокуратури України: Затв. Постановою Верховної Ради України від 6 листопада 1991 р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 1992. – № 4. – Ст.14.

36. Положення про Міністерство внутрішніх справ України. Затверджено Указом президента України від 06.04.2011 р. № 338 // *Урядовий кур'єр*. – 2011. – 16 квітня.

37. Положення про Національне центральне бюро Інтерполу: Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.1993 № 220 // *Зібрання Постанов уряду України*. – 1994. – № 2. – Ст. 25.

38. Про реєстрацію адвокатського об'єднання: Наказ Міністерства юстиції України №1782/5 від 01.07.2011р. .

39. Постанова Кабінету міністрів України № 305 від 18.04.2012: Питання оплати послуг адвокатів, які надають вторинну правову допомогу особам, затриманим в адміністративному або кримінально-процесуальному порядку, а також у кримінальних справах // *Урядовий кур'єр* № 90 від 23.05.2012.

40. Постанова Кабінету міністрів України № 504 від 06.06.2012: Про утворення Координаційного центру з надання правової допомоги та ліквідацію Центру правової реформи і законопроектних робіт при Міністерстві юстиції // *Урядовий кур'єр* № 93 від 25.07.2012.

41. Постанова Кабінету міністрів України № 8 від 11.01.2012: Про затвердження Порядку і умов укладення контрактів з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на постійній основі та договорів з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на тимчасовій основі // *Урядовий кур'єр* № 15 від 26.01.2012.

42. Постанова Кабінету міністрів України № 915 від 10.10.2012: Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 № 1362 “Про затвердження Порядку і умов проведення конкурсу з відбору адвокатів, які залучаються до надання безоплатної вторинної правової допомоги” // *Урядовий кур'єр* № 186 від 12.10.2012.

43. Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах / упоряд. В.В. Рожнова, А.С. Сизоненко, Л.Д. Удалова. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2011. – 456 с.

44. Правила адвокатської етики, затверджені Установчим Зїздом адвокатів України 17.11.2012 р.

45. Про затвердження Інструкції з організації обліку та руху кримінальних проваджень: Наказ МВС України від 06 серпня 2012 року № 681.

46. Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень: Наказ МВС України від 23 серпня 2012 р. № 700.

47. Інструкція з організації діяльності органів досудового розслідування МВС України: Наказ МВС України від 23 серпня 2012 р. № 658.

48. Положення про порядок застосування електронних засобів контролю: Наказ МВС України від 09 серпня 2012 р. № 696.

49. Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань: Наказ Генеральної прокуратури України від 17 серпня 2012 р. № 69.

Монографії, підручники, навчальні посібники, збірники наукових статей, тези доповідей на конференціях, круглих столах:

50. Адвокати й адвокатські об'єднання в Україні: Довідник / Спілка адвокатів України; Академія адвокатури України / В.В.Медведчук (голова ред.кол.), К.В. Гутаріна (упоряд.). – К.: Редакція журналу “Адвокат”, 2009. – 459 с.

51. Адвокатура України: правове регулювання і судова практика: Практ. посіб. для адвоката / Вища кваліфікаційна комісія адвокатури при Кабінеті Міністрів України / С.Ф.Сафулько (ред.), Т.Г.Захарченко (упоряд.), О.Д.Святоцький (ред.) – К. : Видавничий Дім “Ін Юре”, 2010. – 768 с.

52. Адміністративна юстиція України: проблеми теорії і практики. Настільна книга судді. За заг. ред. О.М. Пасенюка. – К., 2007. – 608 с.

53. Азаров Ю.І., Заїка С.О., Фатхутдінов В.Г. Кримінально-процесуальне право України: Навчальний посібник – К.: КУТЕП, 2008. – 430 с.

54. Бандурка О.М. Інтерпол: Міжнародна організація кримінальної поліції: Наук.-практ. посібник / Національний ун-т внутрішніх справ – Х. : Основа, 2003. – 323 с.

55. Берназ В.Д., Смоков С.М. Рішення слідчого (криміналістичний, процесуальний та психологічний аспекти): Монографія. – Одеса: ОЮІ НУВС, 2005. – 151 с.

56. Бондаренко І. Правоохоронна діяльність та правоохоронні органи: поняття й ознаки // Право України. – 2003. – №4. – С. 18-21.

57. Бондаренко І. Правоохоронні органи в Україні та їх функції // Право України. – 2005. – № 7. – С. 53-57.

58. Будаков М.О. Організаційно-правові засади діяльності спеціальних служб держав НАТО / СБУ. Науковий координаційний центр Національна академія. – К. : Видавництво АН СБ України, 2004. – 188 с.

59. Скомороха В. Деякі питання вдосконалення організації та діяльності Конституційного Суду України // Вісник Конституційного суду України. – 2010. – № 5. – С. 111-116.

60. Кампо В., Савчин М. Легітимність рішень конституційних судів у контексті доктрини верховенства права: компаративний та праксеологічний аспекти // Вісник Конституційного суду України. – 2010. – № 5. – С. 99-110.

61. Вакуленко Т. Право на захист відповідно до ст. 6 Конвенції про захист прав та основних свобод людини // Право України. – 2004. – № 2. – С. 38-43.

62. Венедиктов В.С., Іншин М.І. Статус працівників органів внутрішніх справ України як державних службовців: Наук.-практ. посіб. / Національний ун-т внутрішніх справ – Х.: Видавництво НУВС, 2003. – 187 с.

63. Віденко М. Місце і роль прокуратури в системі органів влади // Прокуратура, людина, держава. – 2005. – № 7. – С. 15-20.

64. Вчинення нотаріальних дій (довідкові матеріали): (Практ. посіб.) / (Авт. –упоряд.: О.В. Запісочний та ін.). – К.: Асоц. нотаріусів Київ. обл. КП “Інюрсервіс”, 2000. – 83 с.

65. Головань І. Деякі проблеми виконання рішень Конституційного Суду України // Вісник Конституційного суду України. – 2010. – № 6. – С. 132-137.

66. Грицаєнко Л. Роль та місце прокурорської влади у системі державних органів // Прокуратура, людина, держава. – 2005. – № 5. – С. 43-47.

67. Грохольський В.Л. Організаційно-правові засади управління спеціальними підрозділами МВС України по боротьбі з організованою злочинністю / Національний ун-т внутрішніх справ / О.М. Бандурка (заг.ред.). – Х.: Видавництво Національного університету внутрішніх справ, 2003. – 307 с.

68. Грошевой Ю.М., Вапнярчук В.В., Капліна О.В., Шило О.Г. Досудове розслідування кримінальних справ / За заг. ред. Ю.М. Грошевого Навчально-практичний посібник. – Харків: Видавництво „ФІНН”, 2009. – 328 с.

69. Гультай М. До питання про необхідність впровадження конституційної скарги в Україні // Вісник Конституційного суду України. – 2010. – № 6. – С.114-125.

70. Джабаров С. Принципи організації та діяльності органів прокуратури // Вісник прокуратури. – 2006. – № 3. – С. 69-77.

71. Захаров Д.О. Правова природа та система рішень апеляційного суду у кримінальному судочинстві: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. (12.00.09) Національна юридична академія ім. Я. Мудрого. – Харків. – 2006. – 20 с.

72. Зейкан Я.П. Захист у кримінальній справі: Наук. – практ. посіб. – К.: Вища шк., 2002. – 271 с.

73. Каркач П.М. Державне обвинувачення в суді: конституційна функція прокуратури: Навчально-методичний посібник. – Х.: 2007. – 208 с.

74. Кодекс судейской этики: Проект // Рос. юстиция. – 2004. – № 3. – С. 74-79.

75. Козьяков І.М., Лісова Н.В. Прокурор в апеляційному провадженні у кримінальних справах: Навч. Посібник. – К.: Алерта, 2010 – 148 с.
76. Костюченко О. Ю Апеляційне оскарження судових рішень у кримінальному процесі України: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. (12.00.09), Академія адвокатури України. – К. – 2005. – 18 с.
77. Курочка Н.И., Каркач П.М. Прокурорський нагляд в Україні. – Луганськ, 2009. – 236 с.
78. Логінова С. Адвокатська таємниця через призму судово-правової реформи // Право України. – 2002. – № 2. – С. 94-97.
79. Лужковська В. Застосування судами України при здійсненні правосуддя ст. 6 Конвенції про захист прав і основних свобод людини // Право України. – 2004. – № 8. – С. 30-33.
80. Савчин М. Конституційні цінності та конституційна юриспруденція в Україні // Вісник Конституційного суду України. – 2010. – № 1. – С.112-122.
81. Михайленко О.Р. Прокуратура України: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 287 с.
82. Мірошніков І.Ю Судове слідство в апеляційній інстанції: Монографія. –Харків, Право. – 2007. – 156 с.
83. Мічурін Є.О. Правочини. Зразки нотаріальних документів: Навчально-практичний посібник: Коментар цивільного законодавства, нові види договорів, зразки нотаріальних документів, коментар до окремих зразків документів – Х.: Еспада, 2010. – 464 с.
84. Молдован В.В. Судоустрій: Україна, Велика Британія, Російська Федерація, США, ФРН, Франція. Судові органи ООН: Навч. посібник / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : Кондор, 2009. – 256 с.
85. Організація судових та правоохоронних органів: Підручник для студентів юрид. спец. вищ. навч. закладів / І.Є. Марочкін, Н.В. Сібільова, В.П. Тихий та ін.; За ред. І.Є. Марочкіна, Н.В. Сібільової. – Х.: Право, 2013. – 448 с.
86. Попович Є. Становлення та розвиток органів прокуратури // Прокуратура, людина, держава. – 2005. – № 6. – С. 105-111.
87. Поповченко О.І. Захист і реалізація процесуальних прав нотаріуса (процесуальні, криміналістичні та психологічні аспекти). – Харків: ЛЛС, 2007. – 184 с.
88. Радецький Б. Міжнародне поліцейське співробітництво: Україна в Інтерполі // Міліція України. – 1998. – № 2. – С.4-5.
89. Святоцька В. Адаптація законодавства України про адвокатуру до європейських стандартів: деякі питання // Право України. – 2005. – № 10. – С. 87-89.
90. Святоцький О.Д., Медведчук В.В. Адвокатура: Історія і сучасність. – К.: Ін Юре, 1997. – 236 с.

91. Сліпченко В.І. Апеляційне провадження в системі кримінально-процесуальних стадій: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. (12.00.09) КНУВС – К. – 2007. – 17 с.

92. Стрижак А. Конституційний Суд України як інститут забезпечення та захисту конституційної законності // Вісник Конституційного суду України. – 2010. – № 1. – С.101-111.

93. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: Підручник / О.С. Захаров, В.С. Ковальський, В.С. Лукомський та ін.; Відп. ред. В. Маляренко. – 3-е вид., перероб. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 352 с.

94. Тимченко С.М. Судові і правоохоронні органи України: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 354 с.

95. Удалова Л.Д., Рогатинська Н.З. Кримінальний процес України в питаннях і відповідях: Навч. посіб. – К., 2011. – 153 с.

96. Узагальнення Верховного Суду України судової практики в кримінальних справах / упоряд. В.В. Рожнова, А.С. Сизоненко, Л.Д.Удалова. – К.: Паливода А.В., 2011. – 180 с.

97. Фурса С.Я. Предмет і методи науки про нотаріат // Підприємництво, госп-во і право. – 2009. – № 5. – С. 6-10.

98. Фурса С.Я., Драгнєвич Л.Ю., Фурса Є.І. Настільна книга нотаріуса: Сімейні відносини в нотаріальному процесі. – К.: Видавничий дім “Ін Юре”, 2009. – 351 с.

99. Цимбал П.В. Міжнародна організація кримінальної поліції – Інтерпол та участь в ній України: Лекція. – Ірпінь, 1998. – 35 с.

100. Черниш В. Незалежний нотаріат – необхідна умова становлення громадянського суспільства // Право України. – 2000. – № 9. – С. 4-9.

101. Шаптала Н. Особливості національного конституціоналізму в питаннях захисту Конституційним Судом України прав і свобод громадян // Вісник Конституційного суду України. – 2010. – № 6. – С. 125-132.

102. Юзікова Н.С. Судові та правоохоронні органи України: Навчальний посібник. – 4-е вид., перероб. і доп. – К.: Істина, 2010. – 275 с.

103. Ясінська Л. Виникнення та розвиток інституту нотаріату // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні. – Львів, 2009. – С. 113-114.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України – www.rada.gov.ua
2. Офіційний сайт Верховного суду України - <http://www.scourt.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України - <http://mvs.gov.ua/ua/news>
4. Офіційний сайт Служби безпеки України - <http://www.sbu.gov.ua/sbu/control/uk/index>